

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

6907 Superior Avenue, Cleveland, Ohio 44103.

Telephone: 431-6344

VOL. LII

Vasaris - February 20, 1967

Nr. 21

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

VOKIETIJA IR RUMUNIJA

DIPLOMATINIŲ SANTYKIŲ TARP VAKARŲ VOKIETIJOS IR RUMUNIJOS UŽMEZGIMAS VAKARUOSE LAIKOMAS ĮRODYMU, KAD RYTŲ BLOKAS SKYLA, TACIAU TAI DAUGIAU NĖRA NEGU TIKROVĖ. — TIKRUMOJE TAS 'SKILIMAS' YRA MASKVOS KONTROLIUOJAMAS IR SKATINAMAS.

VYTAUTAS MESKAUSKAS

Amerikiečių spaudos komentaruose ir net agentūrų pranešimuose neseniai įvykęs Vakarų Vokietijos - Rumunijos diplomatinis santykių užmezgimas buvo laikomas geru ženklu. 'Tęsiant tiltus į rytus' Rytų blokas pradėjęs skilti. 'Rumuniška' liga gali apsigriesti ir kiti sovietų satelitai. Taip būklę vaizduojant pamirštama, kad jau egzistuojančius ryšius tarp Vakarų Vokietijos ir Rumunijos pavadinant 'diplomatiniais' nuolaidą padarė ne Rumunija, bet Vakarų Vokietija, atsisakydama nuo savo vadinamos Hallsteino doktrinos, pagal kurią ji nepalaiko diplomatinio ryšio su tais kraštais, kurie pripažįsta sovietinės zonos - Rytų Vokietijos suverenumą, o Rumunija tuo 'nusikalto'.

IŠ VISO PASAULIO

• "Kultūrinės revoliucijos" sąskaiton R. Kinija skęsta kraujuje, atsiskaitant su politiniais priešais ir konkurentais. Esamoji padėtis rodo, kad padėtis skuba prilygti Indonezijai, kada nepavykusio komunistų sukilimo metu ir tuoj po to buvo išžudyti šimtai tūkstančių žmonių.

• Netoli Mexico City nukritęs sovietų lėktuvas, skridęs iš Havanos, savo bagaže turėjo milijoninės vertės meno turtų ir brangenybių. Tie turtai buvo pagrobti iš turtingesnių Kubos pabėgėlių. Dalis brangių meno paveikslų priklausė Havanos meno muziejui. Visas tas turtas buvo skirtas Paryžiaus ir Romos aukcionieriams, kurių pinigais Castro siekė papildyti ištuštėjusį Kubos iždą.

• Nixonas ir Romney, tai dažniausiai linksnuojamos respublikonų pavardės, kalbant apie 1968 m. prezidento rinkimus.

• Taikos derybų dėl Vietnamo šalininkai užmiršo, kad panašios derybos Korejoje tęsėsi 2 metus, per tą laiką žustant tūkstančiams JAV karių.

Karinė vadovybė reikalauja griežtesnių priemonių karui užbaigti. Liberalai reikalauja sustabdyti bombardavimus, tuo tikintis privilioti Hanoi prie derybų stalo.

Prez. Johnsonas gi stengiasi laikytis "vidurio kelio", tikintis, jog riboti, bet skaudūs bombardavimai privers komunistus apsigalvoti.

Žinia, galima ginčytis dėl Hallsteino doktrinos tikslingumo, ypač turint galvoje faktą, kad supačia Sovietų Sąjunga, didžiausia Vokietijos sušaldymo kaltininkė, diplomatiniai santykiai palaikomi jau nuo 1956 m. kovo mėn. Tuo labiau, kad šiuo metu sunku tikėtis bet kokio greito būklės pasikeitimo ir tokiu būdu tariamas 'nekaltybės' išlaikymas kažin ar turėtų kokios nors praktiškos vertės. Tačiau kaip ten būtų, esamomis sąlygomis diplomatinis santykių užmezgimas buvo Maskvos doktrinos, pagal kurią Rytų Vokietija turi būti suverenine valstybe, laimėjimas.

Nereikia užmiršti ir to, kad visos satelitų misijos užsieniuose, kokio pobūdžio jos būtų, yra sovietų priežiūroje ir jos leidžiasi 'į flirtą' tik tiek, kiek sovietams tai nesudaro pavojaus ir atneša naudos. Bet tai konstatavus, kartu reikia pastebėti, kad santykiai tarp sovietų satelitų toli gražu nėra visai geri dėl to, kad esama atskirų interesų ir net didoko trynimosi. Pavyzdžiui, Rytų Vokietiją iš Kremliaus malonės valdys Ulbrichto režimas tuo santykių užmezgimu nebuvo patenkintas ir įžiūrėjo sau pavojų. Jo prašymu Kremlius 34 metų Hitlerio išviešpatavimo suakties proga sausio 30 d. įteikė Bonnos vyriausybei notą, kurioje buvo skundžiamasi dėl nacizmo ir militarizmo atgimimo Vakarų Vokietijoje. Panašius demaršus Maskva padarė Washing-

tone, Maskvoje ir Londone.

Vokietijos kancleris Kiesingeris, kalbėdamas Saarbrueckene iš savo pusės apgailestavo, kad Maskva ir toliau nepakeičia savo priekaištų ir kenkia pastangoms susitaikinti. Neoficialiai savo draugų ratelyje, kancleris labai stebėjosi paskutiniu sovietų demaršu. Girdi, jis jau 1955 metais būdamas su Adenaueriu Maskvoje, visados garsiai net viešbučio kambaryje privačiuose pasitarimuose pasisakydavęs už vokiečių - rusų gerus santykius. Mat, jis buvo įsitikinęs, kad sovietai klausos kiekvieno žodžio, pasakoto viešbučio kambaryje, ir tokiu būdu jie galėję žinoti jo nusistatymą.

Kiekvienu atveju Kiesingeris sutarė su savo vicekancleriu ir užsienio reikalų ministru Willy Brandt šikartą sovietų demaršą neatmesti 'griežčiausiu protestu', bet duoti konkrečius pasiūlymus naujiems pasitarimams santykių pagerinimui.

Pačioje krikščionių demokratų partijoje dėl naujo vyriausybės kurso yra įvairių nuomonių, ypač po to, kai socialdemokratų svarbiausioji galva Herbert Wehner pasikalbėjęs su Washington Post korespondentu pareiškė: "Iš tikro aš net drįstu pasakyti, kad mes galėtumėm peržiūrėti ir Rytų Vokietijos pripažinimo klausimą, jei jos režimas, nūdienės Jugoslavijos pavyzdžiu, būtų liberalizuotas." Kol kas tačiau tam nesimato jokių vilčių ir krikščionių demokratų tarpe ir visą diplomatinį santykių biznį žiūrima gana skeptiškai.

I socialdemokratų atstovo Wolfgang Jansen pasigyrimą Bonnos seimo posėdyje, kad Willy Brandt išbuvo užsienio reikalų ministerio poste vos 61 dieną, o jau už-

Nėra valstybės, kuri savo valia pasirinktų vergiją

(J. Kajecko, Lietuvos atstovo, kalba pasakyta Washingtono Amerikos Lietuvių Draugijos Vasario 16 d. minėjime 1967 m. vasario mėn. 12 d.)

Šiandien minime Lietuvos Tautos džiaugsmo, jos prisikėlimo nepriklausomam gyvenimui sukaktį.

mezgė diplomatinis santykius su Rumunija, krikščionių demokratų partijos atstovas Arthur Rathke atšovė sarkastiškai: "Naujoji vyriausybė iš tikro buvo labai sekminga. Vos jai pabuvus 3 savaites valdžioje, susilaukėme Kalėdų!"

Lietuvių tauta, po ilgų nevalios, kovos ir laisvės ilgesio metų, prieš 49-rius metus, sutraukė vergovės retežius. 1918 m. Vasario 16-toji Lietuvos valstybės atgimimo diena. Tos dienos deklaracija - pagrindas atkurtos Lietuvos valstybės. To akto pagrindinių aspektų reikšmė ypač šiuo metu prisimintina, kada Lietuvos okupantas stengiasi suniekinėti Lietuvos nepriklausomo gyvenimo apraiškas ir neigti jos pažangą bei laimėjimus.

Vasario 16-tos deklaracija - visuotinis lietuvių tautos laisvos valios ir ryžto aktas - gyventi nepriklausomu gyvenimu. Tas aktas pagrįstas gyventojų lygybe ir teise patiems tvarkyti savo reikalus demokratinės valstybės santvarkoje.

Tauta prisikėlimo metu stojo nelygion kovon, kad suminėtų principus įgyvendintų. Kremlius dėjo pastangų sukliudyti Lietuvos nepriklausomybės atstatymą. Jo to meto sukurtoji Kapsuko vyriausybė, raudonosios armijos remiama, siekė išlaisvinti lietuvių tautą nuo tikrosios laisvės palaimų. Kremlius kovą pralaimėjo, nes rėmėsi savo užmačiom, o ne lietuvių tautos valia. Jis tuo metu kovą pralaimėjo ir su mūsų Baltijos kaimynais. To pasėkoje 1920 m. pasirašyta Taikos sutartis. Ja sekant So-

VIRŠUJE: ALT Clevelando skyriaus ruoštas Vasario 16 minėjimas praėjo iškilingai, sutraukęs gausiai žmonių. Nuotraukoj viršų minėjimo programos grupė išpildytojų. Stovi iš kairės: solistai Stasys Baras, Juzė Krištolaitytė-Daugelienė, muzikai Pranas Abrazas ir Darius Lapinskas, pagrindinis minėjimo kalbėtojas prelatas J. Balkūnas, pianistė G. Karskienė ir klebonas kun. B. Ivanauskas. Apatinėje nuotraukoje dalis publikos. Pirmoj eilėj iš kairės sėdi: Ingrida Bublienė, minėjime skačiusi priimtas rezoliucijas, solistė Aldona Stempuzienė, County Auditor Ralph J. Perk, Clevelando miesto tarybos narys E. Katalinas ir Tėvynės Garsų radijo programos direktorius Juozas Stempužis.

V. Bacevičiaus nuotraukos

vių Sąjunga sutiko pripažinti "Lietuvos valstybės savarankiškumą ir nepriklausomybę su visomis šio tautos pripažinimo einančiomis juridinėmis sėkmėmis".

Dar daugiau. Tos taikos sutartimi sekant, abi susitariančios šalys apsiėmė "Neleisti savo teritorijoje kurtis ir būti vyriausybės, organizacijoms arba grupėms, kurios statosi sau tikslą ginklu kovoti prieš antrą susitariančią šalį".

Nepuolimo sutartimi iš 1926 m., Sovietų Sąjunga pakartojo savo pažadą laikytis Taikos sutarties nuostatų ir papildomai įsipareigojo "visomis aplinkybėmis gerbti Lietuvos suverenumą bei teritorinį integralumą ir neliečiamybę", ir "susilaikyti nuo bet kurių agresijos veiksmų prieš Lietuvą".

Minėtus iškilingus įsipareigojimus sovietai sulaužė. Jie savo teritorijoje ruošė ir leido kurtis vadi-

(Nukelta į 2 psl.)

-- Šitas modelis man geriau patinka...

Nėra valstybės, kuri savo valia pasirinktų vergiją

(J. Kajecko, Lietuvos atstovo, kalba pasakyta Washingtono Amerikos Lietuvių Draugijos Vasario 16 d. minėjime 1967 m. vasario mėn. 12 d.)

(Atkelta iš 1 psl.)

namai Lietuvos komunistų partijai, kad ją panaudoti ginklų nuversti Lietuvos vyriausybę. Vėliau Kremlius pasirašė dargi sutartį su Hitlerio vyriausybę, kad pasidalinti Lietuvos valstybę. Pagaliau, Maskvos Lietuvoje sudarytas liaudies seimas pakartotinai patvirtino Maskvos iškilmų pažadų laužymą. Anot to Seimo:

"Liaudies galingosios Raudonosios Armijos padedama... įsteigė savo valstybę sovietų valdžią." (Vyr. žinios, No. 719 iš 1940 m. liepos 22 d.).

Keistai nuaidėjo, kai prieš trejetą dienų Kremlius svečias Londone pareiškė susirūpinimo dėl fašistų atgimimo Vakarų Vokietijoje. Jų toleravimas esą laužymas Potsdamo susitarimo. Tačiau, Kremlius ruporas nepareiškė nei mažiausių skrupulų dėl fašistinio Molotovo-Ribbentropo 1939 m. pakto, kuriuo Lietuva be liaudies atsisakymo padaryta mainų objektu. Kodėl Kremlius tiek sutarčių sulaužęs, dabar susirūpinęs, kad kiti susitarimo nelaužytų, bet pakto nuostatą su Hitleriu, kiek jis liečia Lietuvą, jie tebegebia ir tesia Lietuvos okupaciją.

Daug kilniau pasielgė lordas Halifax'as, kuris 1939 m. gruodžio mėn. 5 d. pareiškė:

"Teisės trečiųjų šalių mūsų derybomis neliečiamos. Šios šalies žmonės bevelėtų pakelti sunkumus ir keblumus, negu kompromituoti šios šalies garbę... Hitleris išmainė tai, kas nebuvo jo nuosavybė — Baltijos tautų laisvę." (Speeches on Foreign Policy by Viscount Halifax).

Suminėtu faktų akivaizdoje nieks šiandien netiki, kad sovietų sistema būtų pačių lietuvių įvesta. Tai aiškus ir planingas Maskvos agresijos aktas. Dar negimė valstybė, kuri vietoj laisvės sava valia pasirinktų vergovę, mirtį, tremtį, skurdą, žodžio ir sąžinės nelaisvę, rusifikaciją. Kremlius stabų garbinimą ir kitas komunizmui būdingas savybes.

Suminėti keleri faktai įtikimiau byloja už Kremliu skleidžiamas pasakas.

Pagaliam, Vasario 16 d. aktas užantspauduotas savanorių krauju. Steigiamojo Seimo valia, 1941 m. sukilimu ir partizanų kovomis. To akto paskelbimas buvo drąsus to meto sąlygomis žygis. Jo vertė — istorinės reikšmės. Anuo metu ryžtasi ir aukotasi pratesti lietuvių tautos gyvastingumą sekančiom kartom, kad ji amžiais gyva būtų. Tai ištvermės pareigai pavyzdys. **Redde quod debes** užrašas iškaltas Nežinomo Kareivio kapo paminkle Kaune. Tas paraginimas savo pareigą atlikti tebegalioja ir šiems laikams.

Tiesa, padėtis pakitėjusi, bet Lietuvos valstybės idėja nepakitėjusi ir tebegyva. Ji mūsų praeitis. Ji taip pat mūsų ateitis. Ji būsimos tautos pažangos ir kilimo laidas.

Džiugu šia proga pastebėti, kad Jaunimo Metais jaunimo skaitlingai įsijungta į lietuvių tautos kovą. Jaunimo kongresas sutelkė po visus keturis vėjus iš-

blaškytas pasaulyje jaunas jėgas. Tai įrodymas, kad ne vien senimas svajoja apie Lietuvos tikrąją nepriklausomybę, bet ja susirūpinęs ir jaunimas. Tuo tikslu jis ir į VLIKą įsijungė. Jo perieitų metų šūkis: "Mūsų jėgos, mūsų žinios, laisvai Lietuvai tėvynei!" daug pasako.

Džiugu pastebėti, kad ir gausingas Katalikų Kongresas, Šiluvos koplyčios šventinimo proga, jautriai atsliepė į pavergtosios Lietuvos reikalus. Šiluvos Madona bylos ateities kartoms, kad Dievas amžiais suvargusios Lietuvos neapleis.

Su pasigėrėjimu prisimintina JAV Kongreso rezoliucijos, skatinančios šio krašto vyriausybę imtis iniciatyvos kelti Lietuvos bylą Jungtinėse Tautose.

Džiugu su dideliu pasitenkinimu konstatuoti, kad pastarųjų metų bėgyje, JAV Vyriausybė tiek Baltijos valstybių nepriklausomybės sukakčių proga, tiek per JAV delegaciją prie Jungtinių Tautų, tiek šiemet Valstybės Departamentu raštuose VLIKo ir Pavergtų Europos Tautų Seimo pirmininkams pakartotinai pabrėžė nepripažįstanti Baltijos valstybių aneksijos. Priešingai ji įvertinanti "su užuojauta ir supratimu" baltiečių "aspiracijas į laisvę ir apsisprendimą". Pagaliau, panašioj dvasioj Valstybės Sekretoriaus Dean Rusk padarytas pareiškimas (ir šiandieną minimos Vasario 16 d. sukakties proga.

Tai džiuginanti reiškiniai. Jie kelia pasigėrėjimą ir žadina viltį, kad teisė teisingumas ir ateities pergalė — mūsų pusėje. Mes dideliai dėkingi visiems, kurie vienu ar kitu būdu prisidėjo prie suminėtos džiuginančios veiklos ir džiuginančių pareiškimų. Mes ypatingai dėkingi JAV Vyriausybei, Amerikos žmonėms, jų atstovams Kongrese, o ypač Valstybės Sekretoriui, p. Dean Rusk.

Mus džiugina taip pat veiksmų numatomi užsimojimai sekančiais, Lietuvos Laisvės Kovos metais, išvystyti efektingesnę veiklą dėl Lietuvos.

Laimingu supuolimu šiandien Lietuvių Diena supuola su Linkolno Diena. Keletą aukso minčių jo garbei ir Lietuvos naudai. Kada nuvargusi senutė Lietuva klupo, ši šalis kėlėsi nepriklausoma m a m g y v e nimui. JAV Nepriklausomybės Akte pabrėžta, kad "visi žmonės yra Sutvėrėjo apdovanojami teisėmis į gyvenimą, į laisvę ir į laimę". Gi Linkolnas pareiškė, kad Amerikos Nepriklausomybės Akte "suteikia laisvę ne tik šio krašto žmonėms, bet viltį visam pasauliui, visiems laikams, "taigi ir Lietuvai. Ir "tie, kurie kitiems paneigia laisvę, patys nėra jos verti."

Tai didelės paguodos bei vilties žodžiai kenčiančiai lietuvių tautai. Tegu Linkolno žvaigždė nušviečia mums kelią į Nepriklausomą Lietuvą. Tegu mūsų bendros ir vieningos pastangos priartina tautos išsilgtą laisvą, nepriklausomą rytojų.

Skaityk ir platink
DIRVĄ

PANIKA ISPANIJOJE (3)

Surado tris bombas

Kas būtų atsitikę, jei viena ar visos nukritusios bombos būtų sprokusios... Ar iš viso jos galėjo sprogti?

Tikrumoje H bomba negali pati sprogti. Niekad. Vandeniinio atomo skaldymas reikalauja didelės energijos, kurią tik atominė bomba gali duoti. Kad sukelti sprogimą reikalinga staigus ir stiprus spaudimas. Tam tikslui naudoja uždegtuvą su T.N.T. H bomba panaši į nuklirinę medžiagos širdį, apsupa ją prastiniu sprogstamos medžiagos sluoksniu. Jei ši visa T.N.T. medžiaga iš karto, sekundės tikslumu nesprogsta, bombos sprogimas neįvyksta. Tokį pilną simultaniškumą pasiekti nelengva ir neišmanoma savaime padaryti. Tai geriausias saugumas, kokį turi H bomba. Tą įrodė apie dešimt lėktuvų katastrofų, vežiojusių H bombą dar prieš Palomares aklidantą. Niekad neįvyko sprogimų.

Atominiai ginklai visad gabenami išardyti, arba viela nebūna prijungta prie uždegtuvo, arba uždegtuvas būna išimtas ir vežamas atskirai. Paruošimas sprogimui reikalauja komplikotų manevrų, kurie patys savaime negali pasidaryti.

Kad neįvyktų nelaimės, išjungtos bombos buvo išbandytos tyrimų centre. Jos buvo mėtomos iš lėktuvo 27,000 pėdų aukštyje, arba paskandintos benzino tvenkinyje ir padegtos, arba 2500 km. greičiu trenktos į beton sieną. Jokių atvejų H bombos nesprogo, nors kartais TNT ir sprogdavo.

Palomares nelaimėje irgi jos negalėjo sprogti, nes uždegtuvas buvo saugikliu užkirstas. Bet jos krito beveik iš 27,000 pėdų aukščio ir smūgis galėjo sužaloti bombų apvalkalą, kuris sulaiko atominę radiaciją. Jei tas užvalkalas buvo sužeistas, tai išsilaisvinusi radiacija galėjo sukelti mirtiną pavojų. To buvo prisibijoma dėl apylinkės žmonių gyvybės ir sveikatos. Kad užbėgti už akių, amerikiečiai karininkai ir privežė įvairiausių instrumentų, kurių vietiniai gyventojai niekad nebuvo matę.

Sausio 18 rytą šimtas amerikiečių aviacijos ka-

relvių, miegoję palapinėse, susirinko Palomares miestelio pakraštyje. Gyventojai iš tolo stebėjo ką jie darys. Jie manė, kad jie išsiskleidę grandine eis ieškoti kitų žuvusių igulos narių. Bet jie buvo nustebinti savotišku amerikiečių manevru.

Išsirikiavę petis peitin, vieni turėjo ilgas lazdas, kiti nešėsi kažkokius keistus lagaminus. Už jų nugaros stovėjo kiti kareiviai su lazdomis, ant kurių buvo baltos, raudonos ir oranžinės vėliavėlės. Dar toliau stovėjo karininkai su walkie - talkie aparatais.

Ir taip išsirikiavę amerikiečiai pajudėjo pirmyn į laukus, nekreipdami dėmesio į pamidorus, kojomis mindžiodami daržoves, kurios buvo gyventojų pagrindinis pragyvenimo šaltinis. Karts nuo karto jie sustodavo, prakrapštydavo sausą žemę ir išmeigdavę vėliavėlę. Niekad nepasilenkdavo, kai nors nuo žemės pakelti.

Palomares gyventojai tylėdami stebėjo. Visi buvo susirinkę spektakliui, seniai, vyrai, moterys ir vaikai. Tą dieną jie neturėjo ką daryti, nes jiems buvo uždrausta eiti į laukus. Žandurai uždraudė pasišalinti ir už miestelio ribų. Laukuose vėliavėlių skaičius augo. Karininkai sustoję prie lėktuvo dalių diskutavo, bet nelietė jų rankomis. Tik kitą dieną visus gelžgalius surinko į milžinišką krūvą.

Prie palapinės, kur be pertraukos skambėjo telefonas, gen. Wilsonas, apsuptas karininkų, žiūrėjo į žemėlapius ir nuotraukas. Aplinkiniuose keliuose buvo išstatytos sargybos, kurios atstūmė visus norinčius patekti į Palomares. Gyventojuose pradžioje atsiradęs žingeidumas greit perėjo į baimą. Nes iki šiam laikui jiems nieko nepasakė, jokio paaiškinimo nedavė, kodėl taip daroma. Ne tik jiems, bet niekam Ispanijoje. Kai sausio 19 d. Europos spauda pradėjo rašyti apie Ispanijoje įvykusią amerikiečių lėktuvų gabenusių H bombas katastrofą, nė vienas iš jų nepersispausdino ir kelias savaites ispanai oficialiai nebuvo painformuoti, kas atsitiko.

Kareiviai kiekvieną

dieną pėda po pėdos tyrinėjo laukus, vis tolyn nuo Palomares. Vėliavėlės augo, kaip grybai po lietaus.

Nedidelė amerikiečių stovykla pasidarė maža ir buldozeriai prie plūdimo išlygino plotą, kur buvo įrengta nauja stovykla, tikra aviacijos bazė "El campamento Wilson". Buvo pravaista telefono linija tarp Vera ir Palomares ir dabar gen. Wilson turėjo tiesioginį susisiekimą su štabu Torrejone. Bet Palomares gyventojai vis nežinojo viso to sąmyšio priežasties. Ir baime vis labiau ir labiau augo, prikurdama fantastiškiausių istorijų, kol Puigo nuotykis neatidare akių.

Gretimo miestelio savivaldybės architektas Roberto Puig sugalvojo pasidairyti, kas atsitiko su karantina uždarytu Palomares miesteliu. Kad apgauti kelių sargybą, jis savo automobilį paliko toli, ir pajūrioje į Palomares. Vienoj vietoj jis turėjo praeiti pro senus maurų pilies griuvėsius. Staiga jis sustojo. Per keletą šimtų pėdų nuo griuvėsių buvo milžiniška skylė ir iš jos kažkas kyšojo.

Friklaupęs ant vieno kelio, jis pamatė kyšantį blizgančio cilindro galą. Geriau pasilenkęs jis pamatė ant jo anglišką užrašą. Staiga pašoko visas išbalęs, nes suprato, kad susidūrė nosis nosin su atmine bomba. Tuo pačiu metu pajuto kely, ant kurio buvo priklaupęs, mažą niežėjimą. Jis neskaudėjo. Oda vienoj vietoj buvo

truputį paraudonavusi ir niežėjo.

Išgąsdintas jis traukėsi, kai tuo pačiu metu išgirdo rėkiant:

-- Fuera de aqui! Vayase! (Lauk iš čia! Pasitrauk šalin!).

Jam rėkė civilis sargybinis, įpykęs leismasis pakrausė. Amerikiečiai jį tuoj suėmė ir nugabeno į ligoninę, bet žinia apie jo susitikimą su atmine bomba tuoj pasklido tarp gyventojų ir Palomares dabar sužinojo, ką reiškia oranžinė vėliavėlė išmeigta prie maurų pilies griuvėsių. Vėliau sužinojo ką reiškia kitos vėliavėlės, kurios buvo susmaigstytos prie miesto kapinių ir prie elektros transformatoriaus. Buvo rastos trys bombos.

Bet ko amerikiečiai toliau ieško? Kodėl helikopteris ir maži lėktuvai vis tebeskraidė ir fotografavo? Kodėl dar atvyko du šimtai G.I. su įėjais, sunkvežimiais, traktoriais ir net sanitarijos automobiliais, kurių raudoni kryžiai buvo apklijuoti rudais popieriais?

(Bus daugiau)

HELP WANTED MALE

WANTED AT ONCE
1ST CLASS

**SHEAR
OPERATORS**

EXPERIENCED IN LIGHT GAGES. MUST BE ABLE TO WORK EITHER SHIFT.

STEADY WORK & FRINGE BENEFITS.

ENAMEL PRODUCTS CO.

341 EDDY RD.
CLEVELAND, OHIO 44108
(21-23)

WANTED JOURNEYMEN

B & S AUTOMATICS

SCREW MACHINES

Set up and operate 3rd shift South Bend Area Company offering excellent future for right man. Must be able to handle all phases of set ups. Wages in excess of local rates plus night premium. Steady work, paid holidays, vacations and insurance. Call R. Robinson, 219 - 232-2051.

An Equal Opportunity Employer (21-30)

PETKUS
LAIDOJIMO ISTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYŠ MODERNIOS KOPLYČIOS

VIEŠĖDAMI CHICAGOJE PIRKITE NAUJOJE MODERNIOJE

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖJE

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. Janušaitis ir J. Mažeika

ČIA GERIMUS PIRKSITE TIKRAI PIGIAI! TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ

1. Canad. delux Wiskey 5th — \$3.98
2. Asbach Uralt 5th — \$5.49
3. Import. Napoleon Vermouth 5th — \$1.19
4. Import. French Napoleon Brand 5th — \$3.35

5. Bordeaux Import. White Wine 5th — \$0.98
6. Canada Dry Vodka 5th — \$2.98
7. Riecadona Vermouth 30 oz. Bolt. — \$1.29

Be to, didžiausias pasirinkimas importuotų maisto produktų iš viso pasaulio kraštų.

DIRVA

The Lithuanian Newspaper

Established 1915

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103
Telephone: 431-6344.

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.

Published every Mon., Wed., and Fri. except in case of
Holidays by American Lithuanian Press Radio Ass'n
VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$11.00. Single copy 10 cents.

Editor-in-chief Jonas Čiuberkis.

Prenumerata metams \$11.00, pusei metų \$6.00. Dirva išeina:
pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais,
išskyrus šventes.

Redaguoja:

Jonas Čiuberkis ir Vytautas Gedgaudas

ŽMONĖS PALŪŽUSIAIS SPARNAIS

"Kas gi, pagaliau, yra pažanga?" klausia vienas labai įtakingas Amerikos ūkinio gyvenimo vadovybės narys. "Tai yra nepaliaujamas, bet konstruktyvus atakavimas status quo. Tai procesas, reikalaujantis, kad žmonės plėstų savo akiratį ir nesibijotų iškišti galvų iš savo migio. Tai procesas, reikalaujantis išitikinimo ir drąsos. Bet išitikinimo ir drąsos neužtenka. Kad žmonės išitikintų savo kūrybinį potencialu, jiems dar reikia vietos sparnams ištiesti, savo išitikinimams patikrinti, kartu darant klaidas, iš kurių visi mokomės".

Čia glūdi pripažinimas ir individui teisių kūrybą, kuri veda visuomenę pažangos keliu. Mūsų visuomeninėje sąrangoje mes taip pat susiduriame tiek su pavienių individų konstruktyviais užmojais ir darbais, tiek su organizuotų vienetų pastangomis kovoti su stagnacija, išgalėjusia status quo koncepcija. Toje veiklosei goje pasitaiko šviesesnių laimėjimų, pasitaiko ir klaidų. Nelaimėtika, kad dažniausia nesame linkę iš klaidų mokytis ir pasidaryti tinkamas išvadas, bet duodame klaidai kūju per galvą, pataikydami į individo teisę turėti savo asmeniską nuomonę. Tais kūjų smūgiais nesunaikinama nei kitaip galvojusio ar veikusio žmogaus, kaip tokio, teisė gyventi ir toliau kurti, o tik taškomas purvu, stengiantis panaikinti gyvenimui reikalingą iniciatyvos įvairumą, spektrą, iš kurio išsikristalizuoja įvai-

riausios galimybės prie tikslo prieiti artimiausiu keliu.

Iniciatyva ir veikla, nukreipta į kito iniciatyvos ir veiklos suniekinimą yra ne kas kita, kaip protinis status quo, neleidžiantis nei sparnų pakelti, nei galvos iškišti iš įprasto migio.

Imkim pavyzdžiu kad ir vieną tokių faktų, kurie kartojasi metai iš metų. Kokių pažiūrų žmogus besakytų prkalbą, pvz., kad ir Vasario 16 minėjimų proga, visi pripažįsta ir iškelia pažangą, kurią Lietuva padarė savo nepriklausomo gyvenimo laikotarpyje. Bet kartu mintys atsigrįžta ir į tuos, kurie, patys tame pačiame pažangos procese dalyvavę, nesi-gaili nei laiko nei energijos visą tą laikotarpį sudergti vien dėl to, kad jam nepatiko tas ar kitas to meto krašto vadovybėje buvęs žmogus. Ką jie tuo nori įtikinti, ko atsiekti, jie patys, greičiausia, to nežino. Tai tik parodo, kad turime reikalo su menkystėmis, kurios neišnyksta laiko girnose, bet išperi naujų individų, kuriems visuomeninio santykiavimo formos nieko nereikiškia. Jie pripažįsta tik save ir santykius su savo nuomone.

Grupinės atakos į vieną žmogų, ar vieno žmogaus atakos į grupę veikėjū kai kam sudaro vienintelę tokio "sporto" šaką, ant kurios tu-pėdami nepastebi, kaip tuo metu nukentčia ne tik bendri reikalai, bet ir jų pačių reputacija visuomenės akyse.

Ji istoriniai duomenys, kurie parodys, kad Lietuvos valstybė buvo sukurta dar anksčiau. Tačiau šiandien mes galim tvirtinti, kad mūsų tauta apsisprendė daugiau kai prieš 700 metų. Tą apsisprendimą ji pakar-

Esu giliai sujaudintas man šiandien pareikšta simpatija. Nekalbėsiu lietuviškai, bet prancūziškai, nes minėjime dalyvauja daug svetimšalių. Nesakysiu prakalbos, tik noriu draugiškai su jumis pasidalyti savo prisiminimais ir, eventuali, apmąstymais.

Jie gal nebus visai bešališki: Lietuva yra mano antroji tėvynė. Iš vienos pusės, mano šeimininė padėtis, iš kitos — ilgas gyvenimo laikotarpis Lietuvoje, man sudarė gal kiek ypatingą viziją apie Lietuvos žmones ir aplinką. Čia nėra "asmeniškai išsipasakojimai", bet faktas, kad aš su lietuviiais ir Lietuvoje išgyvenau jų kančias ir viltis, leidžia man patiekti nors gal ir nevisai objektyvų vaizdą, tačiau pilną simpatijos, kuri padeda dalykus įvertinti, nes gerai kalbama tik apie tai ką mylima.

Yra sunku išskirti charakteringus civilizaci-

tojo 1918 m. naujai iškili-sios tautų apsisprendimo teisės įtakoje ir niekad nuo savo laisvės nėra atsakiu-si.

Tenka priminti, kad Sovietų Rusija, 1920 m. liepos 12 d. pasirašydama su Lietuva taikos sutartį, pripažino Lietuvos nepriklausomybę, jos atkurtą valstybę ir atsisakė nuo bet kokių Rusijos teisių į Lietuvą.

Tačiau ta pati Sov. Rusija 1940 m. pasinaudodama Antrojo pasaulinio karo sukelta suirutė, jėga okupavo Lietuvą, panaikino jos nepriklausomybę ir valstybę, tuo begėdiškai sulaužydama sutartis ir visus tarp-tautinius įsipareigojimus.

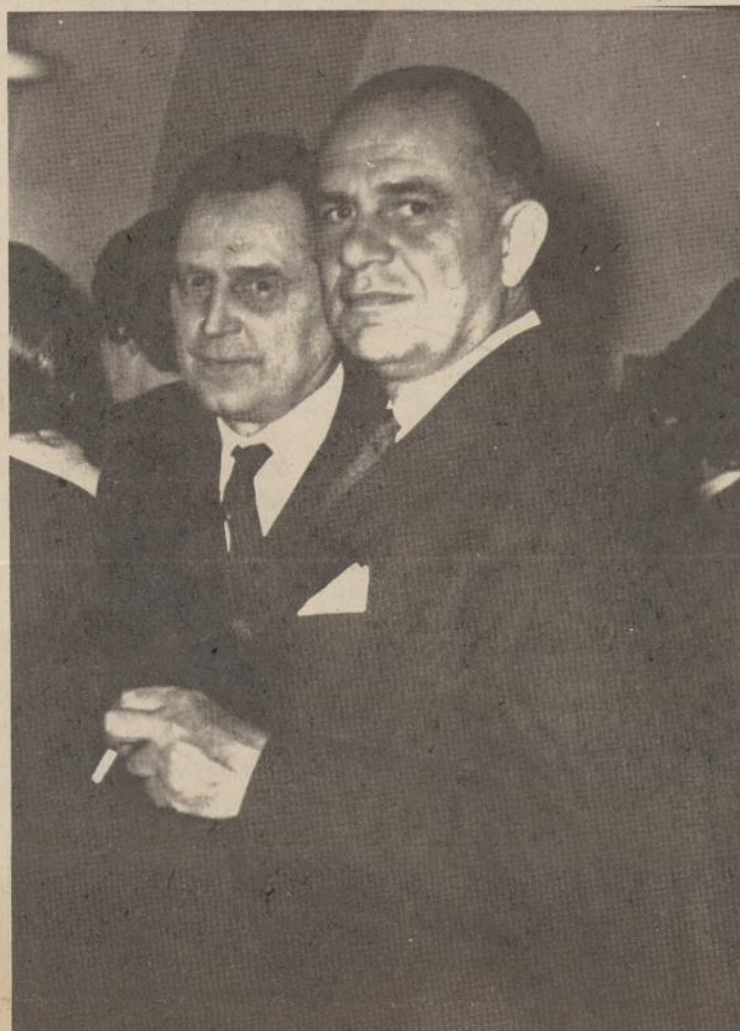
Bet sovietų okupacija negali panaikinti ir paneigti mūsų tautos seniai padaryto apsisprendimo, vadinasi, tautos apsisprendimas nėra išnykęs. Tautos valia ir norai yra tie patys — valdytis patiems.

Remdamiesi mūsų tautos tvirtu ir aiškiu apsisprendimu dabar mes turim reikalaui okupacijos panaikinimo, pašalinimo iš krašto sovietų kariuomenės, jos valdžios ir bet kurios svetimos jėgos. Lietuva seniai yra apsisprendusi pati save valdytis ir turėti savo valstybę, kaip anksčiau buvo turėjusi.

Tautos šventės minėjimuose ta prasme mes turime priimti rezoliucijas, kartu primindami pasauliui, jog esam sena tauta, šimtmečiais turėjusi savo savarankią valstybę ir nuo tos teisės niekad nesam atsiskę ar jos išsižadęje."

jos bruožus. Francūziška civilizacija dažnai vaizduojama netinkamai ir karikatūriškai, nusakant, pav., kad prancūzas tai gausiai ordinais apdovanotas ponas, valgas daug duonos ir nemokąs geografijos..., tuosyk, apie lietuvių galimą būtų pasakyti: lietuvis tai aukšto ūgio vyras, užsispyręs, lošias šachmatais, vedęs gražią blondinę ir kuris tiki, kad Čiurlionis yra žy-

pilna Froust (prancūzų rašytojas), lipau iš traukinių Klaipėdos stotyj. Tame mieste buvo du aukštojo mokslo institutai, į kuriuos buvau paskirtas lektorium. Temo-kėjau trisdešimts lietuviškų žodžių, kuriuos buvau radęs viename lingvistikos veikale, ir kurių, deja, niekas nesuprato, nes tai buvo tarmiški, iš Latvijos pasienio žodžiai. Tuo pat buvau sužavėtas malonių

Prof. George Matoré, Sorbonnos universiteto profesorius, didelis lietuvių tautos bičiulis, gerai mokąs lietuviškai, visad ir visur gina Lietuvos reikalus. Jis 1946 m. buvo pirmasis vakarietis, kuris Paryžiuje suruoštame antikomunistiniame mitinge, kur dalyvavo keli tūkstančiai paryžiečių, viešai gynė Lietuvos bylą kaltindamas komunistus dėl jų daromų nusikaltimų Lietuvoje. Nuotraukoje prof. G. Matoré (dešinėje) ir Lietuvos pasiuntinybės Paryžiuje sekretorius Antanas Liutkus.

miausias Europos menininkas...

Yra lengva pasišaipyti iš taip paviršutiniškų apibūdinimų. Tie, kurie gerai pažįsta lietuvius pataisys tuos apibendrinimus, mažiau ar daugiau pagilindami. Vienas mano draugų, vedęs irgi lietuvaite, tvirtina, kad analizas vedybinių santykių tarp prancūzo ir lietuvaite iškelia "švelnaus matriarchato" egzistenciją — pažiūra sąmojin-ga ir gana tikslė. Bandykime pagilinti šią anketą. Todėl užmiršdami visą kitą leiskite iškelti mano praeities patyrimą.

Kai galvoju apie Lietuvą, atsiminimai taip plaukia į mane, kad kartais net svaigina. Aš prisimenu save, kaip 1938 m. spalio mėn. širdim

priėmimu ir širdingu svetingumu. Ypač prisimenu, buv, min. pirm. Galvanausko ir jo žmonos, mielą ir taip nau-rainą, naujai atvykusiam simpatiją. Šie prisiminimai artimai pinasi su ūkanotom ar snieguotom rudens dienoms, kurias praleidau šiame Baltijos pajūryje. Su dideliu ilgėsiu prisimenu žavingą Girulių mišką, banguojančią, įvairiaspalvę jūrą. Nidoje ir pasikalbėjimus su draugais Smetonos alėjoje, pakeltom, apsisaugoti nuo šalčio, pal-to apikaklėm.

Jau kiek vėliau prisimenu save nusivylusį, karčiai nusiteikusių, be-nešantį sunkius lagaminus į keleiviais perpildytą traukinį Klaipėdoj,

nes tą pat dieną Hitleris brutaliai įsiveržė į tą seną Baltijos miestą — visa tai pranašavo dar baisesnes katastrofas. Stovėjau koridoriuje su-spaustas tarp Lietuvos karininko ir jaunos žydaitės. Kiekvienas jų liūdnai spėjo to smurto pasekmės. Žydaitė man sakė: "Taip bus su visa Europa". Kur ji šiandien, ta graži brunetė, ar nebus ji žuvus vienoje iš tų gazo kamerų, kur nežmoniško režimo beprotėybė suvarė jos ta-tiečius. O karininkas — žinau, jis buvo išvežtas į Sibirą ir ten žuvo.

Dar matau save atvyks-tantį į Šiaulius, kur buvo perkelta viena iš mano institutų Klaipėdoje. Šiauliai, be abejo, yra pats negražiausias miestas Europoje, bet kambarys, Fieno Centro buhalterijos viršininko bute, kuriame gyvenau, buvo skoningai įruoštas ir visuomet papuoštas gėlėmis. Aš jau kalbėjau lietuviškai ir mano pasikalbėjimai su šeimininke ir jos vaikais buvo žavūs: galimas dalykas, kad dėka tų dorų mielų žmonių geriau supratau lietuvių dvasią ir jos turtus.

Kad neįnešti liūdesio į šį minėjimą, nepasakosiu savo prisiminimų iš kalėjimo. Man užtenka pasakyti, kad aš dažnai ir dabar nakties tyloje girdžiu Lietuvos himno žodžius: iš praeities tavo sūnus te stiprybę semia... kuriuos giedojo 1941 m. birželio 22 d. Kauno Mickevčiaus g-vės Kalėjimo kaliniai iš-laužę duris ir stebuklingai atgavę laisvę.

Vėliau, už metų, mudu su žmona, jau Vilniuje, Tauro g-vėj, per langą matėme vokiečių kareivių varomas žydgretas: apdriskę seniai, moterys ir vaikai. Fasityčiojimui vokiečiai privertė jauną žydgroti armonika prieky tų visų žmonių, kurie buvo veda-mi sušaudyti. Ir tik stailga, žmona mane nutraukė nuo lango, ji instinktyviai suprato, kad nežiūrint mano pusiausvyros, mano nervai nebeatlaikys ir aš tuoj imsiu rėkti... Keletas žingsnių nuo mūsų, toje pačioje gatvėje, buvo Gestapo patalpos, kuriose aš buvau apklausinėjamas daug valandų.

Kiti atsiminimai mažiau tragiški. Atsimenu laike vienos iškylos, kurios tikslas buvo rasti maisto, prie Rubikio ežero, ūkininkai apspito mane, mat niekad nebuvo matę... prancūzo, ir viena senutė nusivylusi balsu tarė "žmogus, kaip (Nukelta į 4 psl.)

Spaudoje pasidairius

TAUTA SENAI APSISPRENDUSI

Povilas Dargis, SLA prezidentas, Vasario 16 proga parašytame vedamajame Tėvynės vasario 10 d. laidoje iškelia ir tikrumoje pataiko į tašką, sakydamas, kad turime reikalaui ne apsisprendimo teisių savo tautai, o tik okupacijos panaikinimo. Ir iš tikrųjų, "kovodami už Lietuvos laisvę, ar vėl turim iš naujo reikalaui mūsų tautos apsisprendimo?"

P. Dargis mano, kad ne, nes "Lietuvių tauta, kaip rodo istoriniai šaltiniai, savo valstybę sukurė XIII šimtmečio pradžioje. Galimas dalykas, jog iškils nau-

PLANINGAS TAUPYMAS

MOKA GERUS DIVIDENDUS.
PRADEK TAUPYTI ŠIANDIEN!

- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.
- Metinis dividendas 4 3/4% išmokamas du kart per metus už visas taupymo sąskaitas.

PARKING LOT — ADJOINING OUR OFFICE BUILDING

MUTUAL Federal SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

2212 WEST CERMAK ROAD • CHICAGO, ILL. 60608

OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4;

Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

JOHN J. KAZANAUSKAS, President

AKIMIRKOS

BRONYS RAILA

TARP TRIJŲ AUKLIŲ

Aną kartą, jeigu norit, maždaug tik juokavau, kaip mane nuvylė Aloyzo Barono romano sugestvūs pavadinimas, nedavęs skaitytojui rasti ten to, ko buvo galima tikėtis. Dar nieko čia per daug blogo, jeigu rastum ką nors kita.

Tiesa, "Trečiojo moterio" yra nemaža kitokių problemų užuominų - keliais brūkšniais papieštų išgyvenimų anais laikais nacių okupuotoje Lietuvoje arba 20 metų vėliau, pagrindiniams romano veikėjams persikėlus Ameriką.

Deja, visa tai pateikiama tik atlaustuais palaidais fragmentais, išblaškytai, atsitiktinai, taip sau tarp ko kito. Vienos kurios temos ar problemos pilno išvystymo, platesnio jos akiračio ir gilumos, pagaušančio meninio išsprendimo veltui ieškotume. Nėra čia Lietuvos žydų tragedijos Vilniaus gete visumos vaizdo. Nėra ir

nuoseklios ar bent išsamesnės plėtotės dramų, kurios turėjo išsikristalizuoti geto berniuko likimui patekus į konfliktą tarp dviejų motinų - vienos jį pagimdžiusios ir antros kūdikystėje truputį paauginusios. Ir kas keisčiausia, čia beveik visiškai nėra net to, ką romano autorius jau pačiu pavadinimu telkė skaitytojo dėmesį - tos "trečiosios moters", tos būsimo herojaus žmonos, jos pilnesnės asmenybės, jos reikšmės ir vaidmens pasakojamoje istorijoje.

"Trečioji moteris" - jauna Amerikos mergaitė, vardu Grace - 200 puslapių romane mums atsitiktinai parodoma tik vieno puslapio apimtyje, pačiame romano įvykių gale, vos per keliolika minučių, ligoninėje, kur ji ateina aplankyti savo sergančio, Vietname peršauto sužadėtinio, - "smulki, daili, rusvų kaip manekeno veidelio,

juodaplaukė mergaitė... trapi ir grakšti, lyg būtų pagaminta iš porcelano". Vaizdingasis šorinis portretas, bet tai ir viskas.

Ir viskas, ką ji pasako, ir ne kažin kaip išmintingai pasako jos sužadėtinį kūdikystėje porą trejetą metų auginusiai Vilniaus lietuvei Aldonai, po daugelio metų atvykusiai į tą pačią ligoninę jau užaugusio "sūnaus" pamatyti, yra tik tai: - "Jūs tikroji Michaela motina... Jūs didesnė už motiną. Motina privalo auginti, o jūs galėjot nepaimti. Ir šiandien gal nebūtų mūsų Maikio. O, jūs labai puiki ponija..." Ir Grace pakviečia Aldoną kada nors vėliau atsilankyti į jos vestuves su Maikiu.

Be abejo, gal ir ji yra "o", labai puiki porcelaninė Amerikos panelė! Bet kad tik dėl tokio vaidmens visą romaną reiktų pavadinti jos, kaip "trečiosios moters", trumpučio pasirodymo vardan, tai labai atsiprašau...

Kitiems pasakos aktoriams skirta daug daugiau dėmesio.

Žinoma, ir pačiam Maikiui, arba Liukui Judelevičiui, kurį likimas suriša su tom višiom trim moterim. Jo asmenybė rodoma tik labai fragmentiškai, iš tolo, ilguose laiko atstumuose, stokojaanti rėmų ir dažų jo sielos sąrąntinių reikalavimų. Sako, "mokykla mokiniui antrieji namai, mokytojai -- antrieji tėvai". Bet čia pat aiškėja, kad mokykla nepajėgia savo uždavinių atlikti, tarp ko kita, ir dėl biurokratinių reikalavimų. Sako, "mokytojams kliudo toks atgyvenęs ir neigiamas reiškinys, kaip "procen-tomanija". Ta mokykla, kurioje pažangumo vidurkis didžiausias, ant-ramečių nėra, dažnai skaitoma pažangiausia, besivadovaujanti naujaisiais metodais". O tie metodai, pasirodo, -- statyk gerus pažymius net ir nieko nemokantiems, ir nebus antramečių... Esą, "iš tikrųjų, ką daryti mokytojai, iš kurio reikalaujama, kad klasė mokslo metus baigtų be dvejetų, kad neliktų nė vieno antramečio?"

Ryškiausiai pasisakė prof. V. Ruokis: "Dabar mokslo upė pasidarė plati, bet negili. Fasiaityk kelnes ir perbrisi". (ELTA)

HELP WANTED MALE

LINOTYPE OPERATOR—MAKE UP MAN

Exceptional opportunity for person with growing medium size commercial job shop. Experience preferred. Paid hospitalization and vacations. Pleasant working conditions..

APPLY

SHUMAKER'S INC.

622 ADAMS ST.
BAY CITY, MICH. 48706
(19-21)

WANTED JOURNEYMEN

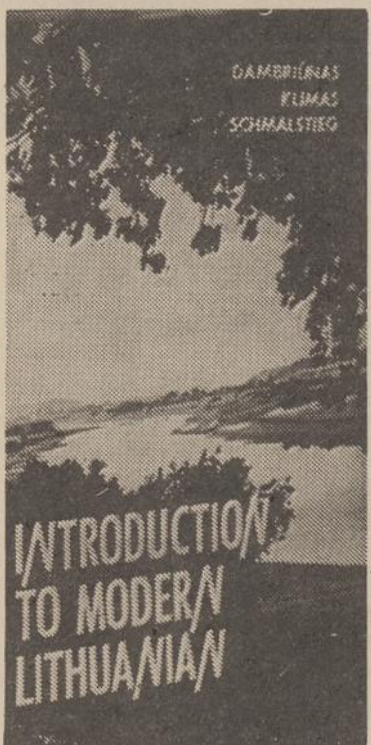
DIECAST DIEMAKERS

ALSO

DIECAST DIEMAKER

MACHINISTS

HIGHEST WAGES. OVERTIME.
M & S TOOL & DIE CO.
24 E. TAYLOR ST.
BEDFORD, OHIO
(19-21)

INTRODUCTION TO MODERN LITHUANIAN

Puikus lietuvių kalbos vadovas su 40 pamokų, gramatikos priedu, skaitymais ir žodynėliais. Tekstas ir paaiškinimai anglų kalba. Nemokantiems ar nedaug mokantiems lietuviškai - puiki galimybė išmokti. Parengė L. Dambriūnas, A. Klimas ir W. R. Schmalstieg. Išleido liet. pranciškonių Brooklyn. 479 psl., kietais viršeliais. Kaina 7 dol. Galima užsisakyti:

DIRVA

6907 Superior Ave.
Cleveland, Ohio 44103

rieji tėvai. Užauga jis Amerikoje, atskirai nuo romano tėkmės. Patenka į Vietnamą kareiviu, per nesusipratimą nušauna savo kolegą kareivį vokiečių ir pats būna sunkiai jo sužeistas. Jis, be abejo, myli savo tikrąją motiną, gerbia ir gal truputį myli ir antrąją motiną Aldoną ir - nors mes to nei matom, nei žinom, nes autorius visiškai nutyli, - galbūt už vis labiausiai myli porcelaninę Grace, trečiąją moterį. Šiaip ar taip, nelengva jam buvo vairuoti tarp trijų tokių skirtingų auklių.

Nėra ryškesnio charakterio ir turinio nei jo tikrojoje motinoje Judelevičienėje, kuri parodyta taip pat blyškiai ir fragmentiškai. Ir kai atmazgai artėjant, susidaro galimumas jos vidaus dramai atskleisti, autorius galutinai dar neatima jai proto, bet stipriai susargdina nervais ir tuo būdu išvengia rašytojui sunkesnio uždavinio sprendimo. Daug iškentėjusiai žydei motinai padaryta sunki skriauda, nes jos šiuurktus isteriškas išsikolijimas ligoninėje palieka apie ją tik ne būtinai privalomą neskanų išpūdį. Ji nusipelnė daugiau supratimo ir užuojautos.

Ilgiausiai ir dažniausiai autorius praleidžia laiką su "antrąją moterimi" - Aldona Kevėnienė. Beskaitydama knygą net galėtum pagalvoti, kad ši centrinė figūra bus ta svarbiausioji giedrininkų trokštoji stipraus charakterio lietuvi, kurios pavaizdavimo jos laukė iš romanisto.

Isitikinusi, kad yra ir liks bevaikė, Aldona, kaip dažnai moteriai igimta, tikrai stipriai trokšta šeimoje vaiko (nors jos vyras daug mažiau, o ir vėliau dėl Liuko jis per daug galvos nelaužo). Pasiūlius paimti auginti iš geto pažįstamos žydaitės sesers kūdikį, Aldona mielčiausiai sutinka. Nežiūrint pavojaus, ji rūpinasi berniuko auginimu kaip tikra motina ir netrukus taip susigyvena su "sūnumi", kad ir pasijunta tikra motina.

Deja, mes kažkaip ne užsikrečiam tuo pačiu jausmu ir tikėjimu. Mūsų simpatijos Aldonai, kaip normaliai reiktų, dėl to nedidėja, ji mūsų nepatraukia. Net per daug jai neužjaučiame, kai kartą laikinai, o vėliau ir visiškai ji Liuko netenka. Ir ji pati savo liūdesį išgyvena kažkaip per daug paviršutiniškai, neva filosofškai, iš tikrųjų sekiai ir blyškiai.

O tai turbūt dėl to, kad joje nėra jokių stipraus charakterio ar kovojančios moters žymių. Iš viso joje nėra gilesnių ir patrauklesnių būdo bruožų, taigi, ryškesnės dramos ir jos raidos. Labai joje stinga ir idealizmo ar humanizmo pamušalo, kuris mus papiktų ir giliau jaudintų. Štai, sakysim, kad nors būtų taip. Nepaisydama didelio pavojaus sau ir vyrui, Aldona ryžtasi paimti vaiką iš geto, nes jam ten gresia

LIETUVIŲ BIČIULIO ŽODIS...

(Atkelta iš 3 psl.)

žmogus", be abejo tikėjosi pamatyti kokią raudoną ar net mėnulio gyventoją.

Frisiminimai apsupa, apgula. Tai nėra sąmoningi, tikri prisiminimai. Kasdien, netikėtai ar koks praeivio judesys, ar akvarelinė pavaršiško dangaus spalva ar kokios gėrimo skonis, sukelia, visai nepriklausančių nuo mano atminties reiškinų, artimų tiems, kuriuos taip puikiai aprašė ir išnagrino Proust. Ir vėl matau ir girdžiu vėjo ūžimą miške, grybavimą šaltą rudens rytą, Konrado kavinę Kaune, kur smuikininkas Pomerancas visuomet nepaprastai ge-

ros nuomonės apie save, diriguodavo orkestrą minios triukšme ir stiklų skambesij. Kai nugrims tu atsiminimuose, vėl jaučiu gaivinančią ir šaltą jūrą Palangos paplūdimy, vėl matau Švenčionėlių ežerus, kuriais trejetą dienų plaukiojau baidare. Ir Radviliškio geležinkelio stoties nepatrauklų bufetą... Ir mano pasikalbėjimus su "Lietuvos Žinių" ar "Lietuvos Aido" žurnalistais Metropolio restorane.

Mano šis atkuriamas vaizdas gali atrodyti ne vientisas ir net palaidas, bet mano akys jis nėra bereikšmis. Kaip vabzdys, kuris daro sin-tezę iš daugybės vaizdų tiekiamų jo sudėtingos akies, taip ir aš, iš tų įvairios formos prisiminimų, susidarau vieną vaizdą, gal būt net ir pamoką.

Neviskas buvo tobula senoj lietuvių žemėje. Tai grynai mano asmeniška nuomonė ir atsi-prašau ją reikšdamas, aš niekuomet nesupratau, kokia politika joje viešpatavo, nevisuomet įvertindavau ir folklorą, kuris buvo labai vertingas, bet jau pernelyg pabrėžiamas ir naudojamas. Ir kiti dar dalykai man kliudė, gal todėl, kad jų nesupratau. Bet galiu užtikrinti, kad visi svetimšaliai, kurie yra gyvenę Lietuvoje, jautriai atsimeina ne vien tik Lietuvos reginius ar gyventojų širdingumą, bet drauge nuoširdžiai stebisi ir įvertina to mažo krašto atsielstus per jo 20-ties metų nepriklausomo gyvenimo rezultatus. Mes visi, svetimšaliai, kurie esame gyvenę prie Nerios ar Nemuno krantų, prie Baltijos jūros, susijaudinę galvojame apie lietuvius, kurie šiandien švenčia savo tautos šventę. Mes linkime jiems gyventi vienybėje, gerbti kitų nuomones ir atsiminti didingas dienas, kurias gyveno jų Tėvynė. Tegu praeities gerbimas nebūna stabdžiu akcijai, kuri pasireikš ateityje.

Sveikinu ir visus tuos, kurie okupuotoje Lietuvoje savo širdy saugo gyvą, nors ir tylų, prisiminimą Vasario 16-tąją šventę Nepriklausomybės laikais. Jei ir aš tuo tikiu, draugystės patvirtinimas gali būti paguoda sunkiose valandose, prašau visus esančius čia ir ten, ir Amerikoje, Kanadoje, Australijoje, priimti mūsų labai gilią ir nuoširdžią simpatijos pareiškimą.

Sveikinu ir visus tuos, kurie okupuotoje Lietuvoje savo širdy saugo gyvą, nors ir tylų, prisiminimą Vasario 16-tąją šventę Nepriklausomybės laikais. Jei ir aš tuo tikiu, draugystės patvirtinimas gali būti paguoda sunkiose valandose, prašau visus esančius čia ir ten, ir Amerikoje, Kanadoje, Australijoje, priimti mūsų labai gilią ir nuoširdžią simpatijos pareiškimą.

Bet, kol pačiups, galima išgerti kavos su konjaku. - Ir apkabinusi ranka savo vyrą Juozą, dar pridėda: - Aš pasakysiu, kad aš dabar laiminga... Bet tokią trivialią atomazgą išklausęs, aš irgi pasisakysiu, kad buvau nelaimingas, kaip romano skaitytojas.

ST. ANTHONY

SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

Joseph F. Gribauskas
Executive Secretary

4³/₄%

ON INVESTMENTS
Units of \$100.00
Dividend Checks
Mailed Quarterly

5%

ON BONUS SAVINGS
Units of \$1,000.00
For 3 Years
Dividends Paid
Quarterly
or Compounded

1447 So. 49th Court

CICERO, ILLINOIS • 60650

Phone (Area Code 312) 656-6330

HOURS: Mon. 9-8; Tues., Thurs., Fri. 9-5; Sat. 9-1; Wed. Closed
Savings In By The 10th Of The Month Will Earn From The 1st.

Pietų Amerikos Lietuvių Kongresas

J. Šatorius

Vasario 3, 4 ir 6 d. d. Grillon viešbučio patalpose, kur buvo apsistoju si dalis IV Pietų Amerikos Lietuvių Kongreso atstovų, vyko įdomios diskusijos, kurių pasekoje buvo priimtos įvairios rezoliucijos.

Kadangi Buenos Aires lietuviai, šio Kongreso ruošėjai, gyvena trijose atskirose miestuose, tad kiekvienoje miesto dalyje vyko atskiri mažesni parengimai: pirmasis, kaip jau minėjau, įvyko vasario 2 d. parapijos salėje.

Antrasis svečių - delegatų ir gausių dalyvių susipažinimas, koncertas su kai kurių delegatų pareiškimais, nespėjusių tarti žodį pirmąją dieną Kongreso atidarymo proga įvyko vasario 3 d. Lietuvių Susivienijimo erdviose patalpose, Susivienijimo ilgametis sekretorius Albinas Arlauskas, priėmęs ir trumpai supažindinęs svečius su tos organizacijos 52-jų metų gyvavimo istorija, pabrėžė, kad a. a. Genrikas Šimkūnas yra buvęs pagrindinis stulpas, kurio vardu ši lietuvių tvirtovė ir vadinama. Alb. Arlauskas pasirodė iš Lietuvos konsulo Skinkio atvežtą paveikslą, kaip dovaną Susivienijimui nuo tuometinės Lietuvos vyriausybės. Tai Vytauto priešaika. A. Arlauskas, supažindinęs su dabartiniu (jau nuo 1964 m.) SLA -- Susivienijimo Lietuvių Argentinoje -- pirm. inž. Franu Aleškevičium, pabrėžė, kad pasitarasis labai daug dirbo, kad ne tik šis Susivienijime vyksta pobūvis, bet ir visas Kongresas būtų įgyvendintas ir pritrauktų prie lietuviškos veiklos kur daugiausia jaunimo.

Frie stalų susėdusiems svečiams trumpą ir prasmingą žodį tarė Lietuvos atstovas Urugvajuje Anatolijus Grišonas, po jo kalbėjo Balfo pirm. kun. J. Martinus, Rosario miesto lietuvių delegatas ir kiti. Po kalbų vyko meninė programa, kurioje pasirodė "Rambynio" ansamblis. Po to sekė vaišės, šokiai ir t. t. Įvertindamas dalyvių skaičių, AL Balso red. K. Norkusteigė, kad SLA salė savo ilgamečio gyvavimo laikotarpyje nesanti mačiusi tokio gausaus lietuvių susibūrimo. Salė, kurioje normaliai tilptų apie 400, buvo sausakimšai užpildyta apie 750 asmenų.

Vasario 4 d. buvo tęsiamos diskusijos, o vakare (jau labai vėlyvą valandą) prasidėjo ilga kalbų ir meninės dalies programa. Šia proga kalbėję VLIKo pirm. Dr. K. Valiūnas, ALCentro vicepirm. Misiūnas, Barzdukas ir visi kiti džiaugėsi šio kongreso sekmingu surengimu, kuris sulaukė tiek daug dėmesio iš vietinių lietuvių pusės. Tautiečiai užpildė visas Argentinos Lietuvių Centro patalpas.

Jų galėjo būti apie 900 asmenų.

Svečiams labai puikų išspūdį paliko "Fapartynas", vaikučių ansamblis, kuriam nenuilstamai vadovauja Ona Ožinskienė. "Fapartynas" turi ir savo mecenatą, tai inž. Vl. Venckus, Vene zuelos LB pirmininkas, aktyviai, nuo pirmos kongreso atidarymo valandos dalyvavęs visuose Kongreso posėdžiuose ir parengimuose. Už "Fapartynui" suteiktą finansinę paramą jaunieji dainininkai sudainavo "Noriu padėkoti". Reikia tikėtis, kad "Fapartynas" ne vienas dalyvis, laikui bėgant, įsijungs į Argentinos lietuvių "Aušros" ar Šv. Cecilijos chorą. Labai puikiai pasirodė Zuzanos Valatkaitės vadovaujamas šokių ir išraiškinio meno ansamblis, susilaukęs labai gausių plojimų. Po to sekęs jaunimo pasilinksminimas užsitęsė iki ankstyvo ryto.

Vasario 5 d. buvo iškilmingos pamaldos Buenos Aires Katedroje, esančioje pačiame miesto centre. Mišias atnšavo vysk. V. Brizgys. Po pamaldų buvo iškilmingai padėtas vainikas prie Argentinos laisvės paminklo, esančio de Mayo aikštėje. Iškilmingas aktas buvo filmuojamas kaikiurių TV stočių.

REZOLIUCIJOS

IV Pietų Amerikos Lietuvių Kongresas, susirinkęs Buenos Aires mieste Argentinoje 1967 metų vasario 2-6 dienomis, dalyvaujant Argentinos, Brazilijos, Urugvajaus ir Venezuelos atstovams ir svečiams iš Šiaurės Amerikos bei Europos, išklaušęs įvairių pranešimų ir apsvarstęs dabartinę išeivijos ir Lietuvos padėtį:

* reiškia tikėjimą Lietuva ir lietuvių tauta turinčia savo vietą ir paskirtį žmonijos tikslų siekime, ypač dabartiniais tautų ir žmonių suartėjimo laikais;

* didžiūojasi visais lietuviams, kurie su dideliu pastangų dirba, pasišvenčia savo tautos gerovei, bei gyvena nepalaužiamą jos šviesesnės ateities viltimi;

* pasisako už Jungtinių Tautų Chartos ir Žmogaus Teisių Deklaracijos įgyvendinimą;

LIETUVIŠKOS KNYGOS, PLOKŠTELĖS, MEDŽIO DROŽINIAI, AUDINIAI, GINTARO KAROLIAI IR KITI IŠDIRBINIAI.

Įvairios kitos importuotos dovanos!

Visa tai galite įsigyti DIRVOS krautuvėje,

6907 Superior Ave.

Krautuvė atidaryta kasdien nuo 9 val. ryto iki 5:30 val. vak., šeštadienį iki 3 val. p. p.

* protestuoja prieš Lietuvos okupaciją įvykdytą klastingų Sovietų Rusijos ir Nacių Vokietijos susitarimu bei tęsiamą iki šiol;

* smerkia Sovietų vykdomus prievartavimus, deportacijas, nutautinimo, rusifikacijos ir religijos persekiojimo darbus;

* reikalauja Sovietų Sąjungos vyriausybės atitraukti savo karines, policines pajėgas iš Lietuvos bei grąžinti lietuvių tremtinius iš Sibiro ir kitų Rusijos kraštų.

Kreipiasi į laisvasias tautas ir Jungtinių Tautų Organizaciją prašydamas daryti žygį, sustabdyti Sovietų smurto, persekiojimo ir nutautinimo aktus bei Lietuvos laisvės atstatymui.

Ragina visus tautiečius išeivijoje aktyviau dalyvauti Lietuvos išlaisvinimo kovoje, todėl:

* ta kova įpareigoja ir Pietų Amerikos lietuvių ieškoti daugiau draugų ir jos laisvės kovos talkininkų, padedančių jį kelti savo gyvenimo krašto visuomenėje ir Vyriausybėje; todėl daugiau pastangų paremti savo tautiečius okupuotoje Lietuvoje visais būdais remiant juos ir palaikant juose laisvės bei nepriklausomybės viltis;

* kadangi Lietuvos išlaisvinimo kova prie dabartinių tarptautinės politikos sąlygų yra ilgalaikė, prašyti Lietuvos laisvinimo veiksmų sudaryti ilgalaikės akcijos programą;

* tai išlaisvinimo akcijai ir lietuvių išlaikymui organizuoti ir toliau Pietų Amerikos lietuvių kongresus, kurių sekančiais bus už trijų metų Urugvajuje arba anksčiau, jei Urugvajaus lietuvių tai priimtų.

* prašo Argentinos vyriausybės atnaujinti diplomatinis santykius, suspenduotus 1946 metais su teisėtai Lietuvos diplomatais; Brazilijos vyriausybės panaikinti dekretą, labai apribojantį Lietuvos Pasivienijimo veikimą ir vėl atidaryti Lietuvos konsulatą bylą; Urugvajaus ir Kolumbijos vyriausybės padėkoti už palankumą ir toliau pripažinti diplomatinis Lietuvos atstovybes; gi Šventąjį Sostą prašo suteikti Lietuvos atstovui ankstyvesnį diplomatinį rangą;

* dedant pastangų sueti į sąlyti su Pietų Amerikos vyriausybėmis ir diplomatais, suderinti savo veiklą politikos srityje su VLIKu, kad vieningu darbu sutaptų į jėgas ir pasiekti apčiuopiamesnių ir greitesnių rezultatų.

KULTŪRINĖJE SRITYJE KONGRESAS

skatina visus Pietų Amerikos lietuvius palaikyti ir steigti savas kultūrines, religines, jaunimo, savišalpos, profesines, sportines ir kitokias lietuvių draugijas bei vykdyti jų savi-

tarpinį bendradarbiavimą, nes jos yra tautinės kultūros išlaikyme veiksmingos talkininkės.

* siekia išlaikyti ir ugdyti tautinę gyvybę, kalbą, tautines bei valstybines tradicijas, ypač įvykdyti nuoširdų seimų bendravimą, sudarant sąlygas jaunajai kartai bendradarbiauti savitarpie, kurti lietuviškas šeimas ir aulėti vaikučius lietuviškoje dvasioje;

* skatina visus Pietų Amerikos lietuvių jungtis lietuvių pagrindu į Pasaulio Lietuvių Bendruomenę;

* prašo visus lietuvių, kenčiančių tautiečių ir krikščioniškosios mėsės vardan baigti asmeniškų ir grupinių nesuapratimų bei ginčų spresti atlaidumo kompromiso bei susitarimo kelių ir taip įgalinti savitarpio bendradarbiavimą našiam ir pajėgiam lietuvių išlaikymui ir Lietuvos laisvinimo darbu;

Kongresas priima kaip savo

Pietų Amerikos lietuvių jaunimo studijų savaitės nutarimus.

* lietuvių išeivijos jaunimas pagrindiniais savo siekiais laiko kovą dėl pavergtos Lietuvos laisvės, ištikimybės išlaikymo savo tėvų ir senolių tautai bendrame darbe;

* šiam tikslui Pietų Amerikos lietuvių jaunimas steigia visą jaunimą apimančią ir jungiančią JAUNIMO SEKCIJĄ, bendradarbiaujančią su kitų kraštų lietuvių jaunimu;

* Pietų Amerikos Lietuvių Jaunimo Sekcijos veikia reikšmingi lietuviški darbai: lietuvių kalbos ir kultūros pažinimu; įsijungimu į organizacinę lietuvių gyvenimą, studijų, stovyklų rengimą, laikraščio leidimą ir kitą.

* Lietuvių Jaunimo Sekcija savo darbu ir veikla prašo pagalbos Pietų Amerikos ir kitų kraštų lietuvių bendruomenių, organizacijų ir visų lietuvių moralinės ir materialinės paramos.

Reikia prekių, o ne biurokratų

Kaip Rusijos, taip ir Lietuvos suvalstybtą prekybą tvarkantieji biurokratai vis dar nesuveda "vabalo", kliudančio vadinamosios socialistinės prekybos sklandumui. Ryžosi ieškoti kliūtis... pirkėjų galvose. Sakosi negalį suprasti, ko tie pirkėjai nori ir ko jiems reikia. Štai kaip tie biurokratai samprotauja:

"Kodėl pirkėjas nevisada randa parduotuvėje ieškomą prekę? Dažnai todėl, kad nežinoma pirkėjų paklausa. Prekybininkai ir pramonininkai nepakankamai tiria paklausą ne todėl, kad nenori, bet todėl, kad nemoka". -- Tokiais iš Maskvos į Vilnių ataidėjusiais žodžiais toks Gintautas Buslavičius per Mokslo ir Technikos žurnalą (1966/12) paaiškino, kodėl jis gavo naują tarnybą.

Gintautas Buslavičius yra neseniai paskirtas "Visasąjunginio gyvenimo" paklauskos plataus vartojimo prekės ir prekybos konjunktyros mokslinio tyrimo instituto Lietuvos filialo" direktorium. Atseit, Maskvos biurokratai įsitaisė naują ilgavarde įstaigą prekybos reikalams ir įtaisė tos įstaigos skyrių Vilniuje. Paskyrė direktorių ir, kol kas, dešimtį tarnautojų, kurie, pagal Maskvoj sugalvotas instrukcijas, tyrinėtos Lietuvos žmonės norėtų pirkti...

Iš G. Buslavičiaus paaiškinimų matyti, kad bus surengtas platus pirkėjų apklausinėjimas (kalba net apie anketą), kuriuo "bus išaiškinta paklauskos kitimo ir vys-

tymosi tendencijos, gyventojų požiūris įprekių kokybę, apdailą, asortimentą... Prekybinėse organizacijose ir imonėse organizuojamos paklauskos ir konjunktyros tyrimo tarnybos. Jos tirs realizuotą, nepatenkintą ir besiformuojančią gyventojų paklausą, analizuos paklauskos patenkinimo laipsnį, prekių apyvartą ir prekių atsargų struktūrą bei apimtį".

Taip būsią ekonomiškai pagrįsti pramonėpateikiamieji plataus vartojimo prekių užsakymai...

Rusijoje jau beveik neliuko, bet Lietuvoje tebėra dar gana daug atsimeinančių kitokių paklausų tyrimo būdą. Atsimena, kad parduotuvių "anketose" būdavo tik vienas klausimas, -- "kuo galime patarnauti?". Ir patarnaudavo. O jei ne, tai pirkėjas eidavo kiton parduotuvę. Po keletos dienų ir pirmoji jau turėdavotą prekę, kuria dėl neapdirimo buvo neapsirūpinusi. O jei neskubėdavo ar neįstengdavo susitvarkyti, tai jos dienos būdavo suskaitytos, nes pas pirklius, nemoکانčius be anketų apčiuopti pirkėjų paklauskos, maža kas teuzeidinėdavo.

Dabar, kai ateinantį kovo mėnesį Lietuvoje visai privalės "rinkti valdžią" toki paklausų tyrimėjimai gundys dažną pasvajoti: "kad taip būtų galima pasirinkti patikimus deputatus, ir kad tie deputatai paskui iš tikrųjų turėtų bent kiek valios, tai balsuotiau už tokius, kurie prižadėtų išvaikyti visas tas ilga-

VIRŠUJE: Šv. Kazimiero li-tuanistinės mokyklos Cleve-lande mokiniai su mokytojais ir tėvais klausosi mokyklos vedėjo A. Tamulionio kalbos mokykloje specialiai surengtame Vasario 16 minėjime.

J. Garlos nuotrauka

vardes "prekybos tvarkymo" įstaigas ir prižadėtų mūsų vardu garsiai pasakyti, kad mums reikia batų, o ne biurokratų"...

Bet, viešpataujant Lietuvoje rusiškai bolševikinei "demokratijai", šitaip valia tik pasvajoti, bet nėra valios padaryti. Todėl, vietoj greito trūkstančių prekių gaminto ir tiekimo, Vilniuje, šalia minėtojo instituto filialo dar "numatyta sukurti konsultacinę tarybą, kurioje svarstys filialo paruoštas konjunktyros apžvalgą bei kitą tyrimo medžiagą, o taip pat pasiūlymus dėl mokslinio tyrimo darbo planų..."

Atseit, kadangi pirkėjai parduotuvėse neranda ieškomų prekių, tai steigama taryba, kuri svarstys pasiūlymus, pagal kokį planą moksliai tirti, kodėl neranda... Tai vienas iš būdingiausių pavyzdžių, kaip Lietuvą užgrobusi Rusijos komunistų partija ir valdžia "didžiai atsidėjusi rūpinasi Lietuvos darbo žmonių buitės gerinimu". (ELTA)

PADEKOJO MASKVAI

Sausio pabaigos ir vasario pradžios savaitė buvo lietuvių bolševikų vadų keliaklupsčia vieno savaitės Maskvoj. Sniečkus, Paleckis, Matulis, Banaitis ir keltas kitų, pasiėmę geroką būrį įvairių menininkų, kelias dienas linksmino antrajilius Maskvos didžiūnus, šlovino rusų tautą ir jos Maskvą ir, -- aišku, lietuvių tautos vardu! -- reišė jai amžiną ištikimybę.

TIESA visa tai apibūdino šiais žodžiais (vasario 1): "Laikas nuo laiko mūsų poetai menininkai, kultūros darbuotojai atvyksta į šalies sostinę ne tik dainuoti apie draugystę, ištikimybę, bet ir atsidėkoti už tą nesavanaudišką pagalbą, kurią teikė ir teikia mums garbingoji Maskva"... Šiuo pareiškimu TIESA priminė dar vieną rusų bolševikų panašumą su vokiečių naciais. Ir tie, kai buvo užėmę Lietuvą, mėgo organizuoti "padėkos susirinkimus". Skirtumas tik toks, kad nereikėjo važiuoti Berlynan ir visa tai ne taip ilgai truko.

Tokias keliones į Maskvą šiemet turės atlikti visi bolševikinės valdžios statytiniai iš visų Rusijos kolonijų. Vilniškiams ta kelionė teko atlikti vieniems iš pirmųjų. Tai įeina į bolševikinės rusų revoliucijos sukakties minėjimo programą. (ELTA)

Kritika su demagogijos priemaisomis

J. JUREVIČIUS

Kiekvienas žmogus šioje žemėje padaro klaidų, dėl kurių nukentčia ne tik jis pats, bet ir kiti. Vieni iš klaidų pasimoko, kiti mažai jų teboja. Vieni daro klaidas darbuose, kiti kalbose, tretį rašyme ir t.t. Raštą dažnai sumaišo su pigia demagogija. Niekas negali teigti, kad kritika nereikalinga, bet ji turi būti arti tiesos, sąlinka, neužgauliojanti, liečianti tik patį reikalingą, o ne asmenį, šeimą ir t.t.

Gyvenant išsivijoje, keli asmenys parašė savo atsiminimus iš netolimos mūsų nepriklausomos valstybės gyvenimo. Ačiū jiems. Bet jie gavo pylos, piktos kritikos. Atsirastų gal ir daugiau norinčių parašyti, bet žino, kas jų laukia. Todėl ir nerašo.

Šioje vietoje trumpai noriu sustoti ties vienu tokiu nenuilstamam kritiku, tai Jonu Augustaisiu, kuris sėdi Vokietijoje lyg specialiai pasamdytas kritikuoti A. Smetonos ne tik valdymo laikotarpį, bet jį patį, šeimą ir t.t. Taip pat jis parašė nemažą kritiką ir apie gen. St. Raštikio atsiminimus.

J. Augustaitis kiekvienoje savo kritikoje, kaip toje visų šventų litanijoje, kalba apie 1940 m. birželio 14 d. Ministrų Kabineto posėdį, kuriame buvo priimtas Sovietų Sąjungos ultimatumas Lietuvai. Jis visą bėdą suverčia A. Smetonai, kad jis nepasipriešino bolševikams. Deja, J. Augustaitis sąmoningai nutyli, kas tuo kritiškuoju Lietuvai momentu sudarė tą kabinatą ir kokios buvo jų pažintos į Sovietų Sąjungos ultimatumą.

Taigi, trumpai pažūrėkime, kas tada ministrų kabinatą sudarė ir ką kas pasitūlė.

1. Min. pirm. pavad. -- K. Bitauskas (krikšč. dem.) siūlė Sovietų ultimatumą priimti -- patenkinant visus tris reikalavimus.

2. Žemės ūkio min. -- J. Audėnas (liaud.) siūlė taip pat ultimatumą priimti ir nesipriešinti.

3. Gen. St. Raštikis -- (artimas krikšč. dem.) pareiškė, jog priešintis būtų nesąmonė, nors anksčiau ir kalbėjo, kad neatiduosime priešiui savo žemės nei vienos pėdos.

4. Gen. Vitkauskas -- (kom.) siūlė visus reikalavimus priimti. Dar pabrėžė, kad ir min. pirm. Merkys taip galvojęs.

5. Teisingumo min. prof. A. Tamošaitis -- (liaud.) svyravo, neturėjo tvirto nusistatymo.

HELP WANTED MALE

1ST CLASS SKILLED
FIXTURE BUILDERS
MILL HANDS
RADIAL DRILL
HANDS
HYDRAULIC FITTERS

Must have job shop experience.
DAY & NIGHT SHIFT.
68 hour week. Fringe benefits.
WELDMENT, INC.
31720 STEPHENSON HWY.
MADISON HTS., MICH.
(20-29)

SHEET METAL
HAMMERFORMERS
MLDG. BENDERS

Familiar with Stainless, Aluminum
and C.R.S. Prototype Parts.
Also openings for Prototype Machine-
ists. Also man familiar with Draw
and* benefits. 56 hour week.

EXPERI-METAL, INC.

23811 RYAN RD.
WARREN, MICH.
313 --SL 7-8121

(18-27)

TURRET LATHES
AUTOMATIC SCREW
MACHINE
MILL HANDS
PETERSON MACHINE
PRODUCTS CORP.
27040 Princeton
Inkster, Mich.

(18-24)

JOURNEYMAN
ENGINE LATHE MEN
Experienced for thread gauge shop.
Mostly small work in rounds. Steady
and permanent with excellent work-
ing conditions for right man 40 to
60 hours per week. Threadco Co.,
3842 W. 11 Mile Rd., Berkley, Mich.
313 -- LI 5-6363.

(19-28)

6. Finansų min. -- E. Galvauskas (liaud.) svyravo.

7. Švietimo min. -- K. Jokantas (krikšč. dem.) be nuomonės.

8. Vidaus min. -- Skučas -- (bepart.) už pasipriešinimą.

9. Susisiekimo min. -- Masilūnas -- (tautininkas) pasiūlė bent protesto vardan vyriausybei pasitraukti į Vokietijos pasienį.

10. Krašto Aps. min. -- Gen. K. Musteikis -- (tautininkas) siūlė būtinai priešintis jėga, nors ta kova nebūtų laimėta, tačiau turėtų bent moralinę reikšmę Lietuvos ateičiai.

11. Valst. kontrol. inž. K. Šakenis -- (tautininkas) pareiškė, kad reikia priešintis.

12. Užsienių Reikalų min. J. Urbšys (bepart.) -- buvo Maskvoje.

Prezidentas A. Smetona tame posėdyje visą laiką griežtai reikalavo atimesti bolševikų ultimatumą ir priešintis. Jis sutiko tik svarstyti naujos vyriausybės sudarymą.

Taigi matome, kad A. Smetona tų Sovietų S-gos reikalavimų nepriėmė, nepasirašė, o paliko pasirašyti tiems, kurie nenorėjo pasipriešinti ir protesto vardan apleido Lietuvą. Tie, kurie nenorėjo pasipriešinti vijos A. Smetonai iki Kybartų, norėdami prikalbinti grįžti atgal, bet šis nepaklausė. Pagaliau ir tie gerieji advokatai patys pabėgo.

Smetona, gyvendamas užsienyje, manė galėsiąs tęsti kovą dėl Lietuvos laisvės atstatymo. Ką laimėjo Latvijos prezidentas Umanis, pasilikdamas krašte? Savo parašu įteisino naująją režimą ir pagaliau buvo išstremtas į Sibirą, kur ir pasimirė. Tas pats būtų ištikęs ir Lietuvos prezidentą A. Smetoną. Tai, kodėl jį kaltinti ir kritikuoti, kad jis nepasipriešino, pasitraukė iš krašto, kaip kad daro J. Augustaitis savo kritikoje.

J. Augustaitis A. Smetonos valdymo laikotarpį piešia kuo tamsiausiomis spalvomis, opatį Smetoną laiko mažu žmogumi. Jam atrodo, kad daug ko nereikėjo turėti, samdyti. Pav., jam buvo visai nereikalinga geležinkelio policija. Kodėl? Na, gi vieną kartą jis, kaip Valstybės tarnautojas, tarptautiniu traukiniu grįžo Kaunan. Kauno stotyje jam vagono palydovas lagaminą padavė ne pro duris, o per langą. Girdi, tuoj prisistatė geležinkelio policininkas ir jam padarė pastabą, kad taip iš tarptautinių traukinių piliečiai lagaminų neima. Jis užsigavo. Vietoje ir visai teisinga buvo toji pastaba. Geležinkelio policija gera žinojo, kad tokiais traukiniais važinėja įvairūs kontrabandininkai ir šmugelininkai, kurie visokiais būdais kombinuoja bagažą išnešti. Nemažai tokių pakliuvo į policijos rankas.

Apie viešąją policiją kritikas dar neigiamiau atsiliepia. Bet visai nutyli liaudininkų -- socialdemokratų valdymo laikotarpį, kada 1926 m. lapkričio 21 d. Kaune studentų demonstracija buvo žiauriai policijos išsklaidyta. Prel. M. Krupavičius savo

atsiminimuose tą įvykį taip aprašo:

-- "Lukšio g-vėje puolė raitosios policijos rezervas ir ka zokišku papročiu daužė guminiiais ne tik studentus bet ir studentes. Iš Lukšio g-vės išblaškytieji studentai dauguma pavieniu vis tiek pasiekė Karo Muziejaus sodelį. Rezervistai čia juos užtikė vėl raiti blaškė, vadinas, išniekino nežinomojo Lietuvos kareivio kapo šventovę. Mačiau savo akimis ir studentų ir studentų su perskeltais pakaušiais, sudraskytais drabužiais ir suraižytais nugaromis."

O kai tų pačių metų birželio 13 d. padugnių gaujos, susirinkę prie Kauno kalėjimo reikalavo greičiau paleisti politinius kalinius ir pagaliau su raudonomis vėliavomis giedodami internacionalą traukė Laisvės Alėja -- tai policijai buvo uždrausta tą eiseną trukdyti. Vadinas, atėjo laikas, kad valstybei pragaistingos svetimo elemento demonstracijos toleruojamos, o tautiškai patriotinės studentų organizacijos žiauriai trandomos.

Atrodo, kad kritiku J. Augustaitiui anie laikai yra arčiau širdies, nes jis apie juos savo kritikoje visai neužsimena, lig jų nebūtų buvę.

Taip pat J. Augustaitis kiekvienoje savo kritikoje užsimena apie buvusius Suvalkijos streikus. Aprašo, kaip jie žiauriai buvo malšinami, kiek sušaudė žmonių ir t.t. Bet niekur neužtikis skaičių bei nurodymų, kiek gi pagaliau streikininkai padarė savo kaimynams nuostolių. Kiek sudegino trobesių, neiškult derliaus, ūkio padargų ir pagaliau ir aukų. Man atrodo, tokią statistiką būtų kiekvienam įdomi. Jeigu jau rodoma viena medalių pusė, tai kodėl slėpti kitą. Visi žinome, kad tas streikas, tie iššūkimai Valstybei buvo nemalonūs dalykas. Padaryta klaidų iš vienos ir kitos pusės. Visur piliečiai yra baudžiami už valdžios įsakymo nevykdymą. Teigimas, kad girdi streikininkų tarpe buvę vienas kitas tautininkas -- nieko nepasako. Tautos šnipas, Sovietų Rusijos agentas, gener. Kleščinskas vedamas sušaudyti taip pat šaukė: "mi tautininkai". Nors iš tikrųjų joks tautininkas jis nebuvo.

Dėl Vilniaus atsiėmimo kritikas J. Augustaitis, kaip buvęs "Naujosios Europos" kūrėjas, rašo, kad Lietuvai, atseit A. Smetonai, reikėjo pasekti hitlerinius vokiečius ir karo pradžioje žygiuoti į karo žygį -- iš Lenkijos atsiimti Vilnių. Ar galima tokioms kritiko mintims pritarti? Lietuva -- buvo pasiskelbusi neutralia valstybe ir atrodė, gerai padarė, kad nepriklišo pirštų prie "Naujosios Europos" kūrimo. O koks likimas ištiko Lenkiją, kuri taip išžygiavo teritorijos iš Čekoslovakijos atsiimti -- visi žino.

Apie A. Smetonos keturis tomus raštų kritikas J. Augustaitis taip rašo: -- "Tie, neturintieji istorinės vertės raštai buvo sudaryti paties Smetonos iš jojo pirmiau raštų straipsnių. Labai daug pirkėjų prievarta įbruktų Smetonos raštų visai neskaitydavo. Inž.

Be žodžių...

Albinas Grinkevičius, nebuves net Smetonos priešininkas, atidavė man tuos Smetonos neskaitytus -- neišplauštus raštus". Šioje vietoj kritiku reikla priminti neveltui Lietuvoje plačiai vartotą posakį: "Laukiančiai žmonės spaudos neskaityti". Taip buvo laisvoje Lietuvoje, taip yra ir išsivijoje.

Dienraštis Draugas 1967 m. sausio 27 d. kultūriname priede atspausdino A. Smetonos pasakytą kalbą prieš 40 metų laidojant Arkiv. Jurgį Matulaitį. Šis pavyzdys daug ką pasako apie A. Smetonos raštų istorinę vertę.

Neseniai pasirodė knyga -- Antanas Smetona žmogus ir valstybininkas. Parašė pulk. V. Šliogeris, buvęs prezidento adjutantas. Knyga labai gražioji ir švelnioji formoj parašyta, todėl verta kiekvienam perskaityti. "Kritikas" J. Augustaitis, susipažinęs su šia knyga, parašė savo samprotavimus, palietė A. Smetoną, šeimą, ūkį, namą ir nemažai būtų ir nebūtų dalykų.

1935 m. A. Smetonai švenčiant 60 metų amžiaus sukaktį vienminčių tarpe kilo mintis nupirkti žemės sklypą, pastatyti trobesius. Manyta, kad Smetona pasitrauks iš prezidento pareigų, kad turėtų kur ramiai užbaigti savo gyvenimą. Tam reikalui susidarė komitetas ir tą mintį išdėstė Smetonai. Iš karto nenorėjo sutikti, bet buvo prikalbėtas. Komitetas veikė sava rankiškai. Tuo reikalu išleido atsišaukimą į gyventojus ir tarnautojus. Atidarė banke einamąją sąskaitą. Aukos ėmė plaukti. Iš surinktų aukų nupirko Užulėnį žemės sklypą. Už žemę sumokėjo grynais, o statybinių medžiagų paėmė skolon.

Dabar pažūrėkime, kaip kritikas J. Augustaitis visą tą reikalą klaidingai aprašo. Komite- to padarytą skolą suverčia A. Smetonai ir t.t.

Naujienose 1966 m. gruodžio 10 d. jis rašo: -- "Kitokiai Smetonos įkurdinimo, jau visiškai neteisėtai, suteiktai dovanai, paduodu ištisai Miškų departamento direktoriaus raštą ministeriui, prašant nurašyti Smetonos skolas už paimtą mišką (m.p. J.J.)"

PONUI ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIUI

1935 m. minint jo Ekselencijos Respublikos Prezidento A. Smetonos 60 metų sukaktuves, toms sukaktuvėms paminėti komitetas nutarė pirkti Gerb. Jubiliatui dovaną -- Jo gimtajame krašte Užulėnį, žemės sklypą ir pastatyti ten namus. Šį kilnų samanyką karštai parėmė visuomenė ir valst. tarnautojai, sudėdami pinigines ir kt. dovanas. Prie šios dovanos pirkimo iš savo pusės norėtų prisidėti ir Miškų Departamentas, išnaudodamas sekančią progą, -- Jo E. Respublikos Prezidento Antano Smetonos namams statyti. Komitetas yra pirkęs kreditan iš Taujėnų ir Ukmergės Miškų urėdijų statybinės miško medžiagos: Taujėnų Urėdijoj -- iš viso 1262,10 ktm. ir 24,50 erdm. Lt.20,167,14 Ukmergės Urėdijoj -- iš viso: ktm. 1302,74 erdm. 245 vertės -- Lt. 22,500,70.

Už šią medžiagą komitetas pinigų dar nesumokėjo, todėl Miškų Departamentas turi garbę prašyti Tamstą, Pone Ministeri tar- pininkauti, kad komiteto skola

Lt. 22,500,70 būtų leista Miškų Departamento knygoje nurašyti ir neieškoti.

Direktorius, pasirašė A. Rukuiža. Referentas D. Martinaitis.

Toliau rašo J. Augustaitis: -- "Iš šio rašto neišduku, kodėl prašoma nurašyti tik 22,500,70 -- tik už mišką iš Ukmergės Urėdijos, o ne iš abiejų? Gal už mišką iš Taujėnų jau buvo užmokėta (miškininkas Rukuiža gyvena Chicagoje, tai jis geriau žino, kaip iš tikrųjų buvo ir kieno skatinamas jis prašė nurašyti prezidento Smetonos skolas) (m.p. J.J.)"

Kiekvienam skaitytojui perskačius minėtą Miškų D-to raštą bus aišku, kad buvo prašyta nurašyti ne A. Smetonos skola, kurios jis visai neturėjo, o to susidariusio Komiteto, kuris užpiko medžiagą. Taigi, šioje vietoje ir prašosi išvada, ar tokią kritiką nėra sąmoningai demagogija buv. pirmojo ir pastutiniojo Lietuvos prezidento adresu? Kaip galima tokius dalykus primesti A. Smetonai, ku-

ris su ta skola nieko bendro neturėjo?

Lietuva turėjo tris prezidentus. Anot dr. J. Jakšto, visi trys yra lygiai gerbtini. O ką mes matome tikrovėje?

Ant nupirkto sklypo buvo pastatytas gyvenamas namas ir kiti trobesiai. Pažūrėkime, kaip pašaipiai kritikas J. Augustaitis rašo: -- "O tos būdelės prie tų rūmų, rodo baime, susirpinimą daugiausia tik savo saugumui". A. Smetona tais laikais dar buvo prezidentas, tai ir apsauga jam buvo būtinai reikalinga. Visų valstybių galvos stropiai saugojamos. JAV prezidentas J. Kennedy, jeigu būtų paklausęs policijos ir važiuojant uždarose mašinoje, gal būtų ir šiandien dar gyvenęs. Esant blogam orui sargyba galėjo būdelėse prisiglausti. Atrodo, kad rimtam kritikui nereikėtų į tokius dalykus kišti savo nosies.

Baigdamas knygos recenziją, J. Augustaitis rašo: -- "Kad lietuvių tauta buvo pribrendusi nepriklausomybei, bet kad pats Smetona nebuvo pribrendęs kraštą valdyti. Jis netikėjo lietuvių tautos pribrendimu, netikėjo nepriklausomybe, todėl pabėgo 1918 ir 1940 metais. Kiti tokia savo politika pagreitino tautos nelaimę, nerado kito sprendimo, kaip vėl pabėgti". Naujienos 1967 m. sausio 12 d.

Kritikas J. Augustaitis, atrodė būtų buvęs labai laimingas, kad A. Smetona būtų likęs krašte. Pasirašęs bolševikų įteisinimą ir vėliau kankinio mirtimi miręs Sibire. Taigi, šioje vietoje ir tinka lotynų priežodis: -- "Žmogus žmogui vilku yra".

Baigiant norėtusi gerb. kritiko paklausti: Juk Tamsta pilnai tikėjai nepriklausomybe, pilnai buvai pribrendęs rinkti reikalingas ir nereikalingas žinias, kurios su Tamstos tarnyba nieko bendro neturėjo -- visgi pabėgai ir dabar sėdėdamas Vokietijoje visokiais būdais terlioji buvusį Lietuvos prezidentą A. Smetoną. Kodėl?

RETA PROGA

įsigykite papiginta kaina
šias knygas:

PALIK AŠARAS MASKVOJE

B. ARMONIENĖS atsiminimai iš Sibiro, lietuvių kalboje. Knyga gausiai iliustruota re-
tomis nuotraukomis. KAINA \$3.00

KELIAS Į KAIRĖ

ALES RŪTOS romanas, premijuotas Dirvos
konkurse. KAINA \$3.00

DAILININKAS RAUBA

VINCO RAMONO novelės. KAINA \$3.00

ALMA MATER

R. SPALIO romanas iš studentų gyvenimo
Nepr. Lietuvoje. KAINA \$5.00

Visų keturių knygų bendra kaina \$14.00,
bet Dirvos skaitytojai, naudodamiesi knygų
išpardavimo vaju, moka tik

10 dol.
už keturias knygas.

----- I S K I R P T I -----

DIRVOS ADMINISTRACIJAI
6907 Superior Avenue
Cleveland, Ohio 44103

Prašau man išsiųsti keturias knygas: Palik Ašaras Maskvoje, Kelias į Kairę, Dailininkas Rauba ir Alma Mater, už papigintą kainą -- 10 dol.

Pavardė ir vardas

Adresas

Prie šio jungiamas čekis ar money order 10 dol. sumoje.

-- Gerai, šitą aš perku!

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

• Paštas nebus išnešiojamas Washingtono gimimo dienos proga, vasario 22 d., trečiadienį.

Dirva išeis tą dieną, tik bus pašto pristatyta diena vėliau.

Penktadienio laidai skirtą korespondenciją privalome gauti ne vėliau, kaip antradienį, vasario 21 d.

Vasario 22 d. bus pristatomas tik "special delivery" siuntos.

• Ateities Klubu narių susirinkimas įvyks sekmdienį, vasario 26 d., 3:30, šv. Jurgio parapijos patalpose. Darbotvarkėje: Pa-vasario šventė, piniginiai klausimai ir kiti reikalai.

• Tautybių Sąjūdžio susirinkimas, įvykęs vasario 15 d., kroatų klubo salėje, susilaukė gausaus tautybių atstovų dėmesio. Dalyvavo aštuoniolikos tautybių atstovai. Šį kartą labai gausią grupę sudarė lietuviai.

Susirinkime, kuriam vadovavo Sąjūdžio pirmininkas Ralph J. Perk, inž. R. Kudukis padarė trumpą pranešimą apie 1967 m. darbų planą.

Šiais metais Tautybių Sąjūdis imasi iniciatyvos tinkamai praversti Pavergtųjų Tautų Savaitę, kuri iki šiol praeidavo blankiai ir visuomenei nepastebimai.

Be to, numatyta Tautybių Diena, kuri įvyks rudėnįant Vokiečių centralės didžiulėje farmoje.

• Iš Clevelando pašto įstaigos grupė sukičių išvėgė apie pusę milijono dol. čekiais. FBI ir pašto inspektorai suėmė 5 asmenis, bet nei vienas jų nėra pašto tarnautojas. Iki šiol nepavyko surasti asmenų, kurie jiems tuos čekius perdavė,

nes tai galėjo atlikti tik pašte dirbą.

JAV LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS TARYBOS RINKIMAI

Kas trys metai įvyksta JAV Lietuvių Bendruomenės tarybos rinkimai. Jie vykdomi visuotiniu, tiesiniu, lygiu ir slaptu balsavimu. Šios, iš eilės penktosios, tarybos rinkimai įvyks š. m. gegužės 6-7 d.d. Visi lietuviai, gyvenant JAV, suskirstyti į penkias LB apygardas. Trečiai apygardai priklauso šios apylinkės: Clevelando 1-ji ir 2-ji, Columbus, Detroito, Rochesterio, Buffalo ir Pittsburgho.

JAV LB centro valdybai pavedus, Clevelando abiejų apylinkių pirmininkai Feliksas Eidimtas ir Povilas Mikšys yra sudarę trečios apygardos rinkimų komisiją šios sudėties: Vladas Braziulis pirmininkas, Re-

• Ieškau pirkti Nepriklausomos Lietuvos metalinių pinigų, nuo 1 ct. iki 10 litų, kiekvieno po 2 št. Siūlyti raštu nurodant kainą: Kolekcionieriui 1160 East 72 St. Cleveland, Ohio 44103

* APDRAUDOS reikalais geriausius patarnavimus gausite kreipdamiesi į Z. Obelenį tel. 531-2211.

PAJAMŲ MOKESČIŲ BLANKAI PILDOMI

7 dienas į savaitę Friendly Flower Shoppe krautuvėje, 6900 Superior Ave., telef. 431-6339.

Darbo valandos: pirmadienį 4 val. p. p. iki 9 val. vak. šeštadienį 12 val. iki 9 val. vak. Sekmad. 9 val. iki 6 val. vak.

Kitu metu - pagal susitarimą.

Čia pildydami pajamų mokesčių blankus galite susikalbėti lietuviškai.

WANTED AT ONCE JOURNEYMEN MACHINISTS

Experienced Milling machine operators and general machinists. Must be able to set up work from Blue Prints & Tolerances. Steady overtime, all benefits, good starting rate, long range aircraft programs. Write:

A. W. HECKER CO.
7100 Euclid Ave.
Cleveland, Ohio 44103
or phone 1-216-881-3700
An Equal Opportunity Employer (16-22)

MILKMAN

Prosperous established home delivery Milk Route is available. Experience not necessary. East Side station. Married preferred, all benefits. Call between 9 and 4 p.m.

883-0700

(21-22)

SPORTO DIENOS

KREPŠINIO IR TINKLINIO PIRMENYBES

ŠALFAS S-gos krepšinio ir tinklinio pirmenybės įvyks š. m. balandžio 1-2 d. Toronte, Kanadoje. Krepšinyje, pirmenybės bus pravedamos vyrų, jaunių A, jaunių B, moterų ir mergaičių klasėse. Tinklinyje, — vyrų, moterų, jaunių ir mergaičių klasėse.

Krepšinio pirmenybės registruojasi: vyrų ir jaunių A klasėse ne daugiau po 8 komandas, kitose klasėse ne daugiau po 6 komandas.

Komandų registracija krepšinis, vyrų, moterų ir mergaičių klasėse; tinklinis visose klasėse, turi būti atlikta iki š. m. kovo mėn. 15 d. Jaunių krepšinio registracija turi būti atlikta iki š. m. kovo 20 d.

Klubai įspėjami, kad (kaip jau įprasta vėluotis su registracijomis), ši kartą jokia komanda laiku neužsiregistruos, nebus įtraukta į žaidynių lentelę.

Krepšinio pirmenybių vyriausiu teisėju skiriamas Krepšinio Komiteto vadovas dr. R. Gaška.

Tinklinio pirmenybių vyriausiu teisėju skiriamas Tinklinio Komiteto vadovas Rytas Babickas.

Prieauglio klasių sportininkai turi būti globojami atsakingų vyresniųjų vadovų laike visos išvykos. Jaunimui, atvykusiam be atsakingų vadovų, ar palikdam be globos, žaidynių vykdytojai gali neleisti dalyvauti varžybose.

Pirmenybių metus bus sudaroma vyrų krepšinio rinktinė. Bus stebima ir ruošiamasi atrankai žaidėjų, kurie reprezentuos šiaurės Amerikos lietuvius.

Šeštadienį, balandžio 1 d. įvyks šių žaidynių dalyvių susipažinimo vakaras - šokiai.

Centro Valdyba

PABALTIEČIŲ SPORTO VEIKLA

Š. m. sausio 21 d. Clevelande įvyko Š. Amerikos Pabaltiečių Sporto Federacijos metinis suvažiavimas, kuriame buvo gydomi organizaciniai reikalai, priimta pagrindinės darbo gairės ir didžiulė dalimi, nustatyta ateinančio sezono varžybinis kalendorius.

Pagal eilės tvarką, federacijos vadovavimą sekantiems dvejiems metams perėmė estai. Praėjusiai kadencijai vadovavo lietuviai ir federacijos pirmininku buvo A. Bielskus. Naujas federacijos pirmininkas bus estas Toivo Karjus iš Clevelando. Naujo V. K-to ir jo prezidiumo sudėtis bus paskelbta vėliau, tautybėms pritačius naujus atstovus.

Praėjusioje kadencijoje lietuvių atstovai buvo: A. Bielskus, V. Jokūbaitis (abu iš Clevelando), K. Lukošius (Toronto) ir P. Petrutis (Chicago). Šalia vykd. k-to veikla kai kurių sporto šakų pagalbinių komitetų: slidinėjimo - vad. vas latvis R. Upė; plaukymo - vad. latvis A. Grasis ir lengvosios atletikos - vad. A. Bielskus.

Jokių esminių pakeitimų federacijos organizacinėje struktūroje nepadarėta. Varžybinė programa ir pravedimo tvarka, su nežymiais pakeitimais, palikta ta pati kaip perėjusiais metais. Lietuvių pasidylimas rengti klubines pirmenybes krepšinyje ir tinklinyje vietoj iki šiol vykdomų tautybių rinkinių varžybų buvo rimtai priimtas dėmesinis ateitį, tačiau dar nepriimtas šiemis metais.

Po išsamių diskusijų suvažiavime buvo užcentuota, kad bet koks varžybinės programos mažinimas ar vykdymas rečiau yra pragaištingas federacijai ir nutarta kiekvieną tautybę raginti dar aktyviau dalyvauti, kas

yra vienintelis kelias egzistencijai.

Suvažiavime buvo nustatytas varžybinis kalendorius. Kai kurios smulkesnės varžybos numatytos tik apytikriai, paliekant galutinai nustatyti vykdytojams vėliau.

1967 m. Š. A. Pabaltiečių Slidinėjimo pirmenybės -- 1967 m. sausio 29 Sugar Loaf, Mich. Vykdytojai -- latviai.

1967 m. Š. A. Pabaltiečių Krepšinio ir Tinklinio Pirmenybės numatytos 1967 m. gegužės 13-14 d. Chicagoje. Vykdo latviai.

1967 m. Š. A. Pabaltiečių Stalo Teniso Pirmenybės numato vykdyti Kanados Latvių Sporto Sąjunga. Data bus nustatyta susitarus su lietuviais.

1967 m. Š. A. Pabaltiečių visų klasių Plaukymo ir Teniso Pirmenybės ir Vyrų, Moterų bei Jaunių A kl. (16-18 m.) Lengvosios Atletikos Pirmenybės numatomos 1967 m. liepos 8-9 d. Chicagoje. Rengėjai -- latviai.

1967 m. Š. A. Pabaltiečių Prieauglio Klasių (B: 14-15 m.; C: 12-13 m.; D: žemiau 12 m.). Lengvosios Atletikos pirmenybės numatomos vasaros pabaigoje Clevelande ar Toronte. Rengia -- lietuviai.

1967 m. Š. A. Pabaltiečių Futbolo Turnyras numatomas šių metų rudenį Toronte. Rengia Kanados Latvių Sporto Sąjunga. Data bus nustatyta susitarus su lietuviais.

1967 m. Š. A. Pabaltiečių Šaudymo Pirmenybės numatytos ši rudenį Kanadoje. Vykdo Kanados Latvių Sporto Sąjunga. Data ir vieta bus nustatyta vėliau.

Šalia metų įvairių šakų pirmenybių bus siekiama organizuoti lokalinio pobūdžio pabaltiečių varžybas, siekiant glaudesnio pabaltiečių sportininkų bendravimo. Užkentuota puoselėti tarpklubinį bendravimą.

FUTBOLAS

Tradicinės lietuvių - ukrainiečių lengvosios atletikos ir futbolo varžybos numatomos 1967 m. birželio 24-25 d. Chicagoje. Rengėjai šiais metais -- lietuviai. Abiejose šakose tautybės atstovaus jų rinktinės. Kaip žinome šios rūšies varžybos buvo pradėtos pereitais metais ir jų rengėjai buvo ukrainiečiai.

Lietuvių - ukrainiečių sportinį bendradarbiavimą plečiant yra susitarta vykdyti krepšinio ir tinklinio tarptautybinės varžybas. Šias varžybas vykdys ukrainiečiai ši rudenį.

TINKLINIO TURNYRAS

Šeštadienį, vasario 25 d. Clevelande įvyks 5-sis Lake Erie Moterų Tinklinio Turnyras, kuriame dalyvaus geriausios komandos iš vidurvakarių Atlanto pakraščio ir Kanados, jų tarpe ir Clevelando Žaibas.

Turnyro šeimininkas -- LSK Žaibas. Kaip žinoma, LSK Žaibo moterų tinklinio komanda yra viena pačių pajėgiausių komandų rytinėje JAV-bių dalyje ir yra jau 7 metai Ohio valstijos čempionė.

Turnyras vyks Myron T. Herrick Junior High School, 5407 McBride Ave. (visai prie St. Alex is ligoninės, netoli E. 55 St. ir Broadway sankryžos). Turnyro pradžia 9:00 val. ryto. Baigminis ratas prasidės apie 5-6 val. po pietų.

Tinklinio mėgėjai kviečiami atsilankyti pasišiūrėti aukšto lygio žaidimo ir kartu paskatinti mūsų šakas.

Solistai Juzė Krištolaitytė-Daugėlienė ir Stasys Baras dalyvavę Vasario 16 minėjime Clevelande.

V. Bacevičiaus nuotrauka

Naturally
SUPERIOR SAVINGS
SINCE 1900
13515 EUCLID AVE.
6712 SUPERIOR AVE.
CLEVELAND

HOME and REMODELING LOANS
INSURED SAVINGS

JAKUBS & SON FUNERAL HOMES
Vėsinamas oras Jūsų patogumui
Della E. Jakubs & William J. Jakubs
Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue EN 1-1763
936 East 185th St. KE 1-7770

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

• **Latvių laikraštis Laiks** Lietuvos Nepriklausomybės šventės proga įsidėjo gražią Hamiltono šokėjų — mergaičių nuotrauką į pirmą puslapį. Kaip iškiliausią lietuvių atliktą kultūrinį darbą laikraštis atžymi Lietuvių Enciklopedijos išleidimą išeivijoje. Tuo klausimu rašo O. Akmentinš. Įdėta ir L. E. leidėjo J. Kapočiaus nuotrauka.

Straiptinyje iškeliamas enciklopedijos visuotiniškumas, didelė jos apimtis ir leidėjo ryžtas, nugalint didelius finansinius sunkumus. Čia pat suminimi ir kiti J. Kapočiaus išleisti veikalai bei numatytoji leisti enciklopedija angliškai.

PATIKSLINIMAS

Prie Aloyzo Barono romano "Trečioji moteris" ištraukos, spausdintos Dirvos atkarpoje vardu "Nelauktas svečias", padaryta korektūros klaida, pažymint, kad tai Draugo premijuoto romano ištrauka. Tikrumoje šis romanas buvo premijuotas ne Draugo, bet Ateitininkų korporacijos "Giedros" ir išleistas Lietuviškos Knygos Klubu.

Romaną "Trečioji Moteris" galima nusipirkti Dirvoje. Kaina \$2.50.

LIETUVOS PASIUNTINYS WASHINGTONĖ ZINIOS

Sausio 21 d. Lietuvos atstovas J. Kajeckas ir Ponia dalyvavo Dipl. Korpuso Dekano, Guillermo Sevilla Sacasa, Nikaraguos ambasadoriaus, sūnaus vestuvėse — bažnyčioje ir priėmė Pan American Union patalpose.

Vasario 2 d. Lietuvos atstovas J. Kajeckas dalyvavo Presidential Prayer Breakfast Shoreham Hotel. Juose dalyvavo JAV Prezidentas, Viceprezidentas H. Humphrey ir kiti Amerikos politiniai vadovai.

Tą pačią dieną, tame pačiame viešbutyje, Ponia O. Kajeckienė dalyvavo pusryčiuose, kurie buvo ruošti ponions. Juose dalyvavo Ponia Johnson bei kitų aukštųjų JAV pareigūnų žmonos. Vėliau į pusryčius atsilankė ir Prezidentas Johnson.

Vasario 2 d. Lietuvos atstovas J. Kajeckas dalyvavo Mayflower viešbutyje Tarptautiniuose pusryčiuose, kurių metu kalbėjo Valsybės Paskretorius p. Nicholas de B. Katzenbach.

J. Kajeckas vasario 10 d. pareiškė užuojautą dėl Bruce M. Mohler mirties. Jis buvo ilgametis Imigra-

cijos skyriaus direktorius NCWC. Tose pareigose velionis daug pagelbėjo Lietuvos tremtiniais.

Vasario 19 d. J. Kajeckas dalyvavo Washingtonė Estų Draugijos suruoštose padaliose bei Estijos Nepriklausomybės paskelbimo minėjime.

A. SAULAIČIUI 60 METŲ

Visuomenės ir skautų veikėjui v. s. Antanui SAULAIČIUI seneniai sukako 60 m. amžiaus ir 45 m. jo skautiškos veiklos.

"Skautų Aido" redaktorius ir dabartinis LSS Tarybos pirmininkas v. s. Antanas Saulaitis bus pagerbtas kovo mėn. 12 d. Maironio Parke, 52 So. Quinsigamond Ave., Shrewsbury, Mass.

Norintieji sukaktuvininką pasveikinti raštu, prašomi sveikinimus iš anksto pasiųsti v. s. A. Matoniui, 10 Edward St., Waterbury, Mass. 06708.

NEW YORK

• **Korp! Neo-Lithuania** New Yorke Vasario 16 d. minėjimas įvyks vasario 24 d., penktadienį, 8 val. vak. International Hotel patalpose, Van Wyck Exy. prie Kennedy aerodromo. Paskaitą skaitys Fil. V. Gruzdis iš Philadelphijos. Kvie-

čiami visi nariai ir svečiai. Korporantai-ės prašomi dalyvauti su spalvomis.

* **VIRGINIJA SUTKUTĖ - BUTIENĖ**, Korp! Neo-Lithuania New Yorko padalinio narė, vasario 11 d. buvo sužeista automobilio katastrofoje ir paguldyta ligoninėje Albany N.Y. Susižeidė su vyru grįžtant iš slidinėjimo kalnuose.

* **LIETUVIŲ MOTERŲ FEDERACIJOS** New Yorko Klubu susirinkimas įvyko vasario 1 dieną p. V. Sutkienės namuose.

Paskaitą skaitė dail. Elena Kepalaitė. Ponia Sutkienė visas nares pavaišino.

Klubu susirinkimai vyksta kas mėnesį ir būna pavairinami kultūriniais klausimais. Šiuo metu klubo pirm. yra dr. M. Kregždienė.

* **LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS FONDO** metinis narių susirinkimas įvyks š.m. kovo 4 dieną, 6 val. vak., dr. V. ir E. Čekų namuose, 87-80 96 Street, Woodhaven, N.Y.

Kviečiami visi nariai dalyvauti.

* **INŽ. JUOZAS BUTKUS** dėl silpnos sveikatos pasitraukė iš eilę metų jo vadovauto Atlanto rajono skautų tėvų komiteto pirmininko stovyklavietei įrengti pareigų.

Vasario 5 d. skautų vadų ir tėvų komitetų suvažiavime Waterbury, Conn. dalyvaujant Vyr. sktn. pirmijos pirmininkui Antanui Saulaičiui, buvo svarstomi seneniai įsigytos stovyklavietės reikalai ir išrinktas jos valdymo komitetas. Ilgą laiką tuo rūpinęsis J. Butkus padarė pranešimą, dėkodamas visiems bendradarbiams ir rėmėjams, kurių dėka sutelkta 17.000 dol. suma įgalino šią stovyklavietę įsigyti sudarant sąlygas mūsų atžalynui praleisti vasarą lietuviškojo aplinkoj.

BALF CENTRO VALDYBA POSĖDŽIAVO

Š.m. vasario 10 d. Balf centro valdyba buvo susirinkusi posėdžiui, kuriam pirmininkavo specialiai iš Baltimorės atvykusi 1-ji Centro Valdybos vicepirmininkė dr. E. Armanienė, nes pirm. kun. V. Martinkus yra išvykęs į Pietų Ameriką.

Be centro valdybos narių posėdyje dalyvavo ir pranešimą padarė konsulas A. Simutis ir revizijos komisijos pirm. L. Virbickas.

Vienas iš svarbiausių klausimų: Balfui palikimo byla Los Angeles, Calif., kuri siekia virš 120 tūkstančių dol. ir iš tų 7% skirti Balfui, o kita dalis giminėms Lietuvoje. Konsulas A. Simutis supažindino, kaip šiuo metu tvarkomos bylos paliekant okupuotoj Lietuvoj gyvenantiems, o tokių pasitaiko gana daug. Sovietai tuo labai rūpinasi ir turi įsteigę savo įstaigą Maskvoje su skyriais kituose kraštuose ir New Yorke. Kadangi JAV Lietuvos okupacijos nepripažįsta, tai sovietų pareigūnai į bylas kištis negali, su tais reikalais nuolat tenka susidurti

CHICAGO

ROMAS STAKAUSKAS — JAUNATVISKOS VEIKLOS PAVYZDYS

R. Stakauskas

Kai praėjusiais metais šventėme Jaunimo metus, viename spaudos pasitarime buvo iškelta mintis išrinkti vieną jaunuolį ir jaunuolį, kurie švęti jaunystės veiklos pavyzdžiu.

Bet parinkti kandidatus, juos pristatyti, pasirodo, nebuvo taip lengvas darbas, kaip iškelti tą gražią mintį ir jai pritarti.

Mūsų išsisklaidymas po pasaulį pareikalautų daug laiko, susirašinėjimo, tad ar ne geriau tą garbę atiduoti gražiajai lyčiai, apvainikuojant ją karalaitės vainiku — buvo tartas galutinis žodis.

Vienas iš tų, kuris savo šakota visuomenine veikla švęti pavyzdžiu, yra Romas Stakauskas.

Davęs skauto vyčio priešaiką Australijoje, jis ir toliau visa jaunystės energija įsijungė į aktyvų darbą, paklusdamas vyresniesiems, pagelbėdamas jaunesniesiems, maištaudamas prieš apsnūdimą.

Įsijungęs į skautų vyčių eiles, jis pamėgsta sportą, žaidžia krepšinį, futbolą, o jau būdamas studentas — gina universiteto garbę rugyjo futbolo komandoje.

Pirmieji žingsniai studentų veikloje prasidėjo Lietuvių Studentų Sąjungos Sydnejaus padalinyje, kur išrenkamas į valdybą, o po metų jau buvo ir Sydnejaus padalinio, ir Australijos Studentų Sąjungos centro valdybos pirmininkas. Priklausydamas sporto klubui "Kovas", jis dalyvauja "Dainos" chore, pradedą pirmuosius žingsnius Sydnejaus teatro "Atžala" scenoje.

Sudiev Australija, gražūs 1953-58 metai praityje, kaip skautų vyčių būrelio tėvūnas atsiveikina su broliais skautais ir... sveika Amerika ir jos lietuviai.

Nė kojų gerai nesusiūšęs, sakytum, tiesiai iš laivo, iš uosto, jis atbėgo (negi jau-

mūsų konsulatams. Būna taip, kad teismas pripažįsta įpėdinius, bet išmokės tik tada, kai jie bus laisvi.

Šios bylos vedimu rūpintis Balf centro valdybos vicep. advokatė dr. E. Armanienė, reikalaujė vedėjas kun. L. Jankus, palaikant nuolatinį kontaktą su konsulu A. Simučiu.

Nutarta įvesti bronzinę lentą, kurioje bus įrašyta garbės aukotojų pavardės, aukojusių nemažiau 500 dol. Be to, buvo priimta išdininio A. Seniko pateikta Balf remonto apyskaita, paskirtos pašalpos eilei asmenų ir susipažinta su Balf skyrių veikla.

(eč)

nystės metuose kas vaikšto) į Chicagos skautų vyčių būrelį ir... pirmoji darbo našta Dėdės Samo krašte, pasaulio lietuvių sostinėje Chicagoje — išrenkamas skautų vyčių draugovės draugininku.

Savo visuomeninės — kultūrinės veiklos keldžiu pasirinkęs LST Korp! Neo-Lithuania, jis įsijungia į junjorų eiles. Dabar mes matome jį gabiai valdantį plunksną, rašantį straipsnius ir feljetonus, sumanų programų pravedėją.

Lietuvių Studentų Sąjungos Chicagos skyrius išrenka jį pirmininku, o Korporacija jaunam senjorui patiki atsakingas tėvūno pareigas. Po metų Studentų Sąjunga užkrauna sunkias centro valdybos pirmininko pareigas, o Korporacija Neo-Lithuania išrenka į tarybą. Būdamas tėvūnu, jis paruošia Korporacijos junjorų programą, kurią suvažiavimas priima be pataisų.

Paskutiniuosius savo veiklos metus Studentų Sąjungoje baigia būdamas garbės teismo pirmininku. Tada Korp! Neo-Lithuania išrenka jį į centro valdybą, pavėsdoma tvarkyti kultūrinis reikalus.

Priklausydamas "Atžalyno" teatrui, jis taip pat vaidina Chicagos scenos darbuotojų rengiamuose pastatymuose.

Romas Stakauskas yra ir garsiojo "Antro Kaimo" — satyrinės teatralinės grupės vienas iš įkūrėjų ir aktyvus narys.

Dalyvavęs veik visose Korp! Neo-Lithuania rengtose stovyklose, jis buvo dviejų stovyklų vadovu. Dar pridėsiu: geru ir pavyzdingu vadovu.

Jis yra "Lituanus" žurnalo fundacijos sekretorius, aktyvus Neo-Lituanas, vaidintojas, programų vedėjas (su Ramūne Jurkūnaite Dainų šventės pranešėjas) spaudos bendradarbis, organizatorius, vadovas, aktorius.

Kuklus, niekad neišsišokas, savo mintis, pasiūlymus ramiai išdėstas, pasakys atvirą žodį niekam nepataikaudamas, nieko neužgaudamas. Aktyvus susirinkimuose, sueigose, punktualus, žodį laikas, išvermingas pasižadėjimuose.

Nei sukaktis, nei minėjimas, o tik darbų sužimėjimas: štai, prašau, būkite pažįstami su Romu Stakausku.

Vytas Kasnis

P.S. Romas Stakauskas dalyvavo Korp! Neo-Lithuania rengiamoje Vasario 16 d. minėjimo meninėje programoje, kur kartu su Kristina Sabaliauskaite išpildys literatūrinį montažą.

Šis Lietuvos Nepriklausomybės minėjimas įvyks vasario 26 d., 3 val. po pietų Jaunimo Centre. V. K.

• **Alf. Valatkaitis**, buv. šaulių sąjungos CV pirmininkas jau antra savaitė kaip serga ir guli Šv. Kryžiaus ligoninėje Chicagoje, kur jį galima aplankyti.

• **LB Chicagos Apygardos** metinis apylinkių atstovų suvažiavimas įvyksta kovo 12 d. Jaunimo Centre, 5620 So. Claremont Ave. Registracijos pradžia 10 val., o jo atidarymas — 11 val. ryto.

• **LB Chicagos Apygardos valdyba** nutarė pakviesti gastrolėm į Chicago Hamiltono lietuvių teatrą, kuris balandžio 15 ir 16 d., Jaunimo Centro salėje, turės du spektaklius dr. J. Griniaus veikalo "Gulbės Giesmė".

• Šauliai ir jų veikla plečiasi ne tik Chicagoje, bet ir toliau. J. Stanačio iniciatyva pertvarkytas Vana-

gaičio šaulių būrys ir įsteigta jo vardo kuopa, o sausio 22 d. Hamiltone, Kanadoje, įsteigtas naujas šaulių būrys, kurio pirm. yra Pr. Vizbaras. Prie jo suorganizavimo prisidėjo CV narys Preikšaitis. Greitai būrys pavirs į kuopą, nes narių skaičiumi didėja.

• **MECYS SIMKUS**, teisininkas, kviečia visus Dirvos skaitytojus, gyvenančius Chicagoje ar apylinkėse tuoj pat atvykti jo kontoron su tvarkyti savo 1966 metų pajamų mokesčius. Jis tai atliks Jums tikrai tvarkingai, tiksliai ir greitai, nes toje srityje turi ilgą ir didelį patyrimą. Jei nesi dar jo klientas, būk — būsi patenkintas.

4259 So. Maplewood Ave. Chicago, Illinois. Telef. CL 4-7450. Val. 9-3 ir 5-8.

PASTEBĖJO IŠEIVIŲ MOKSLINIUS DARBUS...

Vilniuje leidžiamo Mokslo ir Technikos žurnalo 1966 m. 12-me numeryje yra paskelbtas Algirdo Žukausko straipsnis vardu "Susitikimai Tarptautinėje Konferencijoje. Užsienio lietuvių mokslininkų darbai". Skaitytojams pasakota apie jaunų Amerikos lietuvių mokslininkų — Raimondo Viskantos ir dr. Alvydo Kudirkos — mokslinius darbus.

Dr. Algirdas Žukauskas, fizikas, yra vilniškės Mokslo Akademijos viceprezidentas (tą vietą užėmęs pasitraukus J. Žiugžda). Praeitą rugpiučio mėnesį jis, kaip rusų mokslininkų delegacijos narys, dalyvavo Chicagoj vykusioj tarptautinėj konferencijoje, skirtoj šilumos mainų klausimams. Straipsnyje A. Žukauskas rašo, kad tarp konferencijoje dalyvavusių amerikiečių mokslininkų įsiai susitikęs ir keletą lietuvių, jų tarpe prof. R. Viskantą ir dr. A. Kudirką, dirbančius maždaug toje pačioje mokslo srityje, kurion gilinasi ir atitinkamos mokslinės įstaigos Kaune. Straipsnyje pateikiama trumpa R. Viskantos ir A. Kudirkos paskelbtųjų mokslinių darbų turinio apžvalga ir tų darbų sąrašas su nurodymais, kada ir kur jie buvo atspausdinti (26 R. Viskantos ir 4 A. Kudirkos darbai).

A. Žukauskas pažymėjo, kad R. Viskanta yra profesorius Furdue universitete (pabrėžė, kad "gerai kalba lietuviškai, skaito mokslinę spaudą"), kad A. Kudirka dabar dirba General Electric mokslinėse laboratorijose Californijoje, o apžvalgos išvadoje pareiškė, kad "Visi prof. R. Viskantos ir dr. A. Kudirkos darbai yra aktualūs, reikalingi šių dienų technikai ir sudaro svarbų indėlį mokslinėje lietuvių šilumos mainų klausimais".

A. Žukauskas mano, kad Lietuvoj su tais darbais susipažinti būtina naudinga ne tik mokslininkams, bet ir atitinkamose srityse dirbančioms inžinieriams. Tuo sumetim, kalbamieji darbai, berods, verčiami į lietuvių (ar rusų?) kalbą. (ELTA)